
PAMFLET
727 A

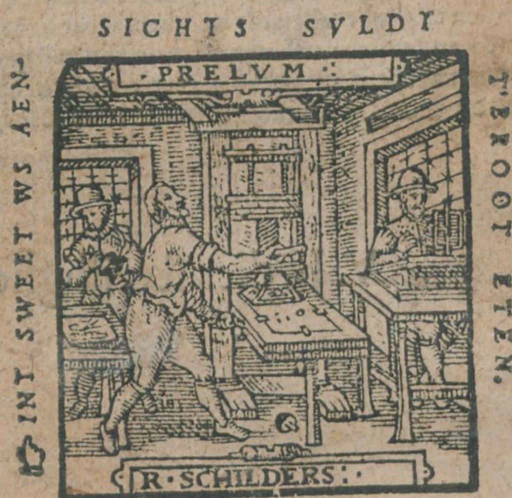
Een warachtich eñ naect verclaers,

Vande verschrickelijcke

verraderije/ ghepractikiert eñ voorghenomen teghen de Coninckliicke Maiest. van Englant/ eñ teghen haer Coninckrijcke/ Door Franchoys Throckmorton, die daer ouer voor Recht ouerwonnen ende verwesen was inde Rechtplaetse ghenaempt Guyld Hall, binnen de stadt van London, Op den xxi. dach van Mey laetstleden/
1584.

Ende VVillam Parry, die ouer zyn verraedt verwesen was tot Westminster, daer de Vierschare (ghenaemt s'Coninex Banck) ghemeenlick ghehouden wordt/ op den xxv. Februarij/ 1585. stilo Angliæ, Van elcken/ een Tractaet bysonder.

Haer voeten loopen ten boosen, ende zyn snel onschuldich bloet te vergieten: haere ghedachten zyn moeyte, haren wech is enckel schade ende verderuen. Esa. 59. 7.

MIDDELBVRGH,
By Richard Schilders, Drucker der Staten van Zeelandt.
1585.

Den Drucker wenſcht den goetwillighen Leſer, heyl ende ſalicheyt.

ALſoo ick (bemindo Leſer) onlancx een bouckxken wt den Enghelſchen in onſer ſprake ouergheſet/ met aduys vande Edele ende voorſienighe Heeren/ myne Heeren de Ghecommitteerde Raeden van State ſlandts ende Zaekſelickheyts van Zeelandt/in Drucke wt ghegheuen hebbe/gheintituleert, *D'executie van Iuſtitie, Tot onderhoudinghe vande publicke ende Chriſtelicke vrede in Enghelandt ghedaen teghen ſeker oproer-makers, ende aenhanghers vande verraders ende vianden des Riicx, &c.* Alſoo preſentere ick V.L. hier met aduys van myne voornoemde Heeren/ als een vervolghende hiſtorie van ghelijcke materie/noch twee Tractaetkens van twee byſondere verraderyen ſichtent dier tijt teghen haere Maieſteyt gheattenteert, door Franchoys Throchmorton, ende William Parry. Op dat V.L. verſtaẽ mochtet door wat middelen de Satan door zyne ſuppoſten/ ghelijck vanden beginne, alſoo oock noch gheduerichlick t'Pauſdom ſoeckt op te houden ende te verbreyden, niet door redenen oft argumenten wt de heylighe Bybelſche Schriftuere (diemen in het Pauſdom niet luchten mach) maer door verraderye ende moort, niet alleene van gheringhe perſoonen, maer van Coninghen ende Vorſten ſelue, ghelijck d'experientie ghenouch is bewijſende. Daer wt een yeghelijck (die niet al willens en begheert vervoert te worden) zoo claer als inden middach ſien can/ dat het Pauſ-
Ioan. 8. 44. dom anders niet en is, dan een rijcke des Sathans, Die een loghenaer ende een menſchen-moorder is vanden beghinne. Oock connen V. L. hier in mercken ende verſtaen, tot trooſte vã allen Chriſtenen, hoe warachtich die ſpreucke is des Propheten Dauids/ſegghende: Siet, die heeſt wat quaets inden ſin, met ongheluck is hy
Pſal.7.15.16 ſwangher: hy ſal dan noch een faulte baren. Hy heeft eenen cuyl ghegrauen, ende wtghebracht, ende is inden cuyl ghevallen die hy ghemaeckt hadde. Zyn ongheluck ſal op zynen cop commen, ende zyne vermetentheyt op zynen ſchedel vallen.

Neemt deſen mynen aerbeyt int goede, Leert het Pauſdom daer wt ſchouwen/ ende v verlaten op Gods ghenadighe hulpe ende beſcherminghe/ Ende vaert wel.

V. L. dienſtwillighe R. S.

Eenen Sendtbrief van een Edelman, van een plaetse ghenaemt, *Lions Inne*, aen zynen vrient, aengaende *Franchoys Throckmorton*, die nv in rechte ouerwonnen ende verwesen was.

MYn Heere, met mynen laetsten brief vanden eersten Iunij, sandt ick v in gheschrifte het wettelick vōnisse van Franchoys Throchmorton, gheschreuen door een Edelman van goeden verstande ende gheloofweerdicheyt, die daer tegenwoordich was. Ende ouermidts my ghedocht heeft datter eenighe ongherusticheyt in v ghemoedt is, nopende de ghenouchsaemheyt van tghetuyghenisse teghen hem beleet ende voortghebrocht, So hebbe ick om v te beter ghenoech te doene, neersticheit ghedaen om de saecke wat particulierlicker te vernemen, ende door eenen secreten vrient is my behandicht gheworden een seer volcōmen verclaers, vande ghantsche procedure gehoude by de ghene die ghecommitteert waren om hem (eer hy voor rechte quam) te examineren, begrijpende de materiale poincten vande verraderijen welcke hy beleden heeft: daer by noch aenghehecht is, een submissie by Franchoys Throckmorton, aen de Co.Ma. geschreuen, op den vierden Iunij, daer by hy bekent, dat hy zyn eerste belijdenisse, welcke hy met zyn eyghen handtschrift dickwils erhaelt ende beleden hadde warachtich te wesen (alleene weynighe dinghen daer van doende, die van gheenen valeure en waren) onwarachtelick ende onbehoorlick verzaeckt ofte gheloochent hadde: Dwelcke (myns bedenckens) alle oorsaecke van twijfelachticheyt ende ontrusticheyt, welcke by v oft by yemandt anders wesen mach, ouer zyn rechtveerdich vonnisse, weiren ende wechnemen mach. Ghy weet hoe lief ick den man altijts ghehadt hebbe, eñ hoe gheerne ick met hem verkeert oft omme ghegaen hebbe, int aensien van die goede gauen daer mede hy begaeft was, ende vande ghenouchelicke humeuren die meest altijts, doen hy int gheselschap van vrienden quam, in hem waren, Die oock noyt (dat ick het mercken conde) eenich ghelaet oft suspitie en liet blijcken, dat hy hem met dinghen van sulcken qualiteyt soude ghemoeyt hebben, ende daeromme moet ick met zyn ongheluck te meer medelijden hebben, wen schende dat alle menschen met zynen val haer profyt doen moghen, ende noteren, dat dese soorte van miserie ende ellende ghemeynlick volght den ghenen, die God vergeten. In wiens bescherminghe ick v beuele. Wt Lions Inne, Den xv. Iunij, 1584.

Vwen ghetrouwen vriendt, Q.Z.

daer in mencte ghemaeckt was vande Hauens/gherocht was? ē hy verſaecte ſeer onbeſchaemdelick/ met veel proteſtatien/ dat hyſe opt gheſien hadde: affirmerende/ datſe hem niet toe en behoorden/ maer datſe bedrieghelick onder zijn papieren gheſteken waren van de Edel lieden die zijn huys onderſochten: maer doen hy/ des niet teghenſtaende wat naerder ghepraemt was de waerheyt te bekennen/ſo ſeyde hy/ datſe (hy en wiſte niet hoe) in zijn Camer ghelaten waren/ by een van zijn knechten/ die niet langhe van te vooren/ wt den lande vertrockē was/met name Edward Rogers, alias Nuttebie, van welcken zy oock gheſchreuen waren. Ende om deſe verzieringe te becleeden met eenen ſchijn van waerheyt/ naer dat hy inde ghevanckeniſſe ghelept was/ſo vant hy middel om drie quaertſpel bladeren te crijghen/op den rugghe vā welcke quarten hy aen zynē broeder Ioris Throckmorton ſchreef ten deſen effecte: Ick ben gheexamineert gheweeſt,by wien de twee papieren, inhoudende de namen van ſekere Edel luyden ende Ionckers,ende vande Hauens, &c. geſchreuē waren,ende ick hebbe gheſeyt datſe geſchreuen gheweeſt zyn van Edward Nuttebie,mynen knecht, van wyens handt ghy wel weet datſe zyn: meenende door deſen vondt te weghe te brenghen/ dat zijnen broeder zijn valſchept gheconfirmeert ſoude hebben. Deſe caerten waren achterhaelt/ende was de ſuſpicie diemen te vooren hadde/ daer door vermeerdert: waerop/als oock op ander rechte oorſaken ende handelinghen met hem gehadt/ hebbende ten verſcheydē ſtonden ghebrocht gheweeſt voor de principaelſte perſonagien vā hare Ma. ſeer heerlicken ſecreten Raedt/ē by henlieden met allen vlydt gheexamineert/ende ſeer vriendelicker ende lieflicker wyſe gheperſuadeert zijnde/de waerheyt te bekennen/ belouende pardoen voor hem te verſoecken/ ſo verre hy den gront van zijne aenſlaghen ontdecken wilde: maer alſoo geen perſuaſien yet vermochten/ ſo dochte hare Ma. dat het wel ouer een quam met goede pollicie/ende met de verſekertheit van haren Coninckliicken perſoon ende ſtaet/ hem ouer te gheuen in handen van ſommighe vā haren geleerden raedt/ ende andere hare ghetrouwe Officieren ē dienaers/met beuel van te proeuen door torture/om de waerheit wt hem te cryghen/ vā die dinghen die ſoo ghewichtich waren/ datſe d'inuaſie van tghantſche Landt aenginghen/etc. Deſe mannen procedeerden tegen hem wt cracht vande ſelue hare cōmiſſie: Eerſt/gelijck den Raet te voren gedaen hadde/by middel van perſuaſie/ om hem te beweghen tot bekenteniſſe: maer beuindende dat zy door dien middel niet en conden wtrechten/ ſoo waren zy benoodicht hem ouer te gheuen den genen die gemeenlick verordent zijn inde gevanckeniſſe/ om de pijnbanck te ghebruycken/ by de welcke hy daer op gelept was/ ende wat gherect/ hoe wel niet vele: want ten eynde van drie daghen daer naer/ was hy wederom ghantſch tot hem ſeluen ghecomen/ ē was wederom ſo wel op zijn leden/ als hy was voor zijn pijnighen/ dwelck

Hy wordt ghepynicht.

ſoo

soo het hem als dan/oft op eenighen anderen tijt gheschiet hadde met sulck een violencie oft ghewelt/als hy ende zijne fauoriten seer lasterlick hebben ghesocht wt te gheuen/ soo souden haer de litteeckenen daer van op zijn leden veel Jaren lanck vertoont hebben. In dit zyn eerste pijnighen/en wilde hy niet met allen belydẽ/maer volheerde in zijn voorgaende hertneckicheyt ende versaeckinghe vande waerheyt. De tweede mael dat hy op de pijnbanck ghelept was/al eer hy van deghen aen getast was/ was hy te vreden te bekennen/al wat hy wiste/van tghene dat hem te laste gheleyt was: daer op hy gheslaect ende los ghemaeckt wert. Ende als doen procedeerden de Commissarissen met hem/ achtervolghende sulcke interrogatorien als henlieden ouer ghegheuen waren/ dewelcke (om de cortheit wille) hier naghelaten worden/dewyle den eyndt vā dit verclaers alleene dient/ om ulieden te ontdecken die verraderijen/ ende verradische handelinghen vanden voorsz Franchoys Throckmorton,soo wel voor als naer zijn ghevanckenisse/ tot uwer beter kennisse vanden man/ende tot openbaringhe vande behoorlicke eñ rechte procedure met hem ghehouden by hare Ma. Commissarisen verordent tot dien dienste. Ende hier hebdy te mercken/ dat doen hy eerstmael gheprefseert was te verclaren/by wien het affetten vā de Hauens ghedaen was/ ende tot wat eynde/ hy begonde (sonder eenich voorder ondersoeck) in maniere van een historische narratie te verclaren/Dat hy seker Jaren gheleden/ wesende int landt van Luyck,in een plaetse ghenaemt Spau,in handelinghe ofte conferentie quam met eenen Ienney,een opentlick bekent verrader/aengaēde de veranderinghe vanden staedt vā dit Coninckrijcke/ ende hoe tselue gheattenteert oft versocht mochte worden door een wtlandtsche inuasie ofte geweldighe bestorminghe: ende totten seluen eynde hadde hy verschepden conferencien met Heer Franchois Enghelvelt, int Nederlandt/dewelcke den Spaenschen Coninck in Spaenien/ ende zyne Gouuerneurs int voorsz Nederlandt daghelicx ten halse lach/om d'inuasie des Coninckrijcx te versoecken ofte beproeuen. Dat hy eenen Treyn van teghen hare Ma. eñ haren staet te practikieren door brieuen tusschen Heer Franchois Enghelvelt, eñ hem seluen volchde/tot binnen dese twee Jaren laetst leden : Eñ dat hy zijnen vader wylen Heer Ian Throckmorton, zyne verradische aenslaghen van tijde tot tijde ghemeyn maeckte/dewelcke (so hy seyde) daer in gheen apparencie siende van eenighe goede wtcomste/ ontriedet hem/hem seluen met sulcke aenslaghen verder te bemoeyen. Zyn belijdenisse.

Wyder heeft hy noch beleden/dat hy zijns Vaders aduys ende goetduncken ghebruycte/ int beschrijuen vande namen der Catholickscher Edel lieden ende Jonckers/ ende dat hy hem het beschrijuen vande Hauens/tot het landen van Crijchs volck/te kennen gaf/ dwelck hy by hem seluen ghe concipieert ende schriftelick ghestelt hadde/alleene wt het sien vande quaerte/ende niet door eenich par-

ticulier

ticulier besichtinghe vande voorsz Havens.

Item/hy heeft oock beleden/dat hy/op het naelaten vā het schrijuen vande brieuen/ ende van tghewoenlick verstant datter gheweest hadde tusschen Heer Franchois Enghelvelt ende hem/ ghemeenschap creegh door brieuen ende conferentien/ met zijnen broeder Thomas Throckmorton, eñ ooc door brieuē met Thomas Morgan (twee vande principaelste bondtghenooten/ende werckers van dese verraderijen/residerende in Vranckericke) met een voorghenomen eñ vast besluyt/bewillicht by de Schotsche Coninghinne ende hare bondtghenoten in Vranckrijcke ende in ander wtlantsche plaetsen/ ghelijck oock in Englandt/van met ghewelt int landt te vallen.

Dat de Hertoghe van Guyse de principaelste leydtsman ende wtvoerder wesen soude van dat selue inuallen.

Dat de pretentie ofte t'vorgheuen (dwelcke opentlick soude wtghegheuen worden) wesen soude om de Schotsche Coninghinne te verlossen ende vrij te stellen/ende om ja met gewelt vande Co. Ma. te vercrijghen/dat de ghepretendeerde Catholicken in hare Religie mochten gheduldet worden. Maer t'voornemen (daer vā de gront allen menschen metten eersten niet en soude bekent ghemaect worden) soude wesen/so verre het de Coninghinne weygeren wilde/om hare Ma. van hare Croone eñ van haren staet af te stellen.

Dat de Hertoghe vā Guyse t'Crychsvolck veerdich hadde/ maer datter twee dinghen ontbraken/Ghelt/ende de hulpe van een souffisante partie in Englant/ om haer te voughen met het wtlantsche Crychsvolck: ende een derde saecke/ hoe de Scotsche Coninghinne in vryheyt mochte ghestelt worden/sonder peryckel van haren persoon.

Aengaende het eerste datter gebrack/namentlick Ghelt/daerom waren boden wtghesonden wt vreemde ofte wtlandtsche plaetsen/ soo wel naer Rome, als naer Spanien, ende was hare wedercomste naer haren wensch/daghelicx verwacht. Eñ op dat dē Spaenschen Ambassadeur d'Enghelschen couragie gheuen soude/ om hem beyde metter beurse ende met hare persoonen/ daer toe te voughen/ soo gaf hy wt/dat zijne Ma. de Coninck/niet alleene eenē notablen aenslach maken wilde tegen Englant/ maer dat hy ooc den haluen last vāden aenslach dragen wilde. Aengaēde d'ander sake/ te weten/het toerusten van een ghenouchsame partye binnen Englandt/ om het ghewelt dat van buyten comen soude/t'ontfanghen/ende haer daer by te voughen/ Tot dien eynde wasser in Ougst lestleden eenen specialen bode ouer ghesonden in Englandt/ onder eenen geconterfaiten name/vande gheconfedereerde in Vranckrijcke/ om t'voornemen ende de ghereedtschap aldaer te kennen te gheuen/ ende de selue alhier voort te drijuen.

Dat zijn broeder Thomas Throckmorton, hem zynen handel ghemeene maeckte/doen hy hier laetst in Englant was/ende dat Francoys

choys Throckmortō als doen aen nam/een vervolgher eñ een middel te wesen/tot het effectueren vande saecke/ onder de gheconfedereerde in Englandt/ met de hulpe vanden Spaenschen Ambassadeur/den welcken hy onderrichtede/ hoe ende met wien hy hādelen soude/Om een bequaem partie volcx te prepareren hier binnen dit Coninckrijcke/dewyle hy selue niet en wilde schijnen een ondersoecker te wesen vande lieden/op dat hy niet ontdect en wierde/ eñ hem seluen metten aenslach in dangier en brochte/wetende dat den Ambassadeur/een publick persoon/daer inne sekerlick ende sonder perijckel handelen conde.

Dat de Hertoghe van Guyse,eñ ander hoofden vanden aenslach/ sommighe plaetse om aen t'dlant te comen/gherefuseert hadden/ eñ daer toe bysonderlick ghecoren hadden Sussex, eñ ontrent Arundel in Sussex,soo wel om dat het een naer streke was/ vā tquartier van Vranckricke/ daer de Hertoghe zyn fortse alderbest versamelē conde/als om de bequaemheyt van ghetrouwe persoonen om hulpe te doene/etc.

Dat hy/t'vervolgen van desen treyn op hem nemende/ den gantschen aenslach ende t'voornemen/aengaende de Hauens om aen het landt te commen/ den Spaenschen Ambassadeur te kennen gaf/die hem daer in moet ende couragie gaf/hem belouende/ mochte hy respijt hebben tot den wtcommen vanden Jare/ dat tzelue beter ofte volcommelicker gheschieden soude.

Dat/ter tijt doen Thomas Throckmorton hier was/ op dat den handel vanden aenslach/ by eenighen ghevalle/ door de eenige hant van eenen man (namelick Thomas Throckmorton) niet verhindert en wierde/daer vande gheconfedereerde oock ouergheſonden was tot Sussex, eenen Carel Paget,onder den name van Mope,alias Spring, daer van Thomas Throckmorton secretelick geadverteert was/op dat hy dat weten/ende het niet qualick nemen en soude/ datter een ander tot hem ghevoucht was/in zynen aerbeyt.

Dat de Spaensche Ambassadeur/ door de gheconfedereerde oock gheaduerteert was van dese comste van Carel Paget,onder dē name van Mope, hem nochtans bekent wesende dat het Carel Paget was.

Dat de voorsz Ambassadeur/ achtervolghende zijn voornoemde aduertisement/wiste/ende oock affirmeerde/ dat Carel Paget ouer ghecomen was/ om de Hauens ende het lant daer sulck wtlandisch Crychs volck landen mochte/ontrent Arundell, te besichtighen/ eñ insonderheyt om te vernemen ende te confereren met seker bysondere persoonen/de assistentie ende hulpe aengaende.

De selue Ambassadeur wiste oor/ende affirmeerde/ dat Carel Paget zijn boodtschap/dien volghende/wtghherecht/ende hier ghesproken hadde met eenighe bysondere persoonen volghende zyne commissie/ende dat hy wederom ghekeert was.

Hy beleedt wyder/datter tusschen den Spaenschen Ambassadeur

 ende

ende hem/ eenen raetslach ghehouden was/ hoe zoodanighe princi-pale Recusanten, hier binnen den Coninckrijcke/ als die in verschei-den Graefschappen oft Prouincien in commissie van vrede waren/ met het eerste geruchte van het landen vã wtlandisch Crychsvolck/ onder het pretert van hare authoritept/ ende vande bescherminghe van hare Ma. volck op nemen mochten/ dwelck zy van achter naer voughen souden tot het wtlandisch Crychs volck/ eñ henlieden kee-ren souden teghen hare Maiestept.

In dese weynige articlen is cortelick begrepen het ghantsche ef-fect van zyne bekentenisse/ welcke hy wijt ende breet ghedaen heeft/ sonder dat hem eenighe interrogatoriẽ aengedient zyn/ anders dan ouer de twee papieren/ te vooren vermeldt/ inhoudende de namen van lieden ende Hauens. Ende hier moet ghy noteren/ datter ter tijt van zijne apprehensie/ gheen wetenschap ofte twyfel en was van dese verraderyen/ ofte dat hy vande selue eenige kennisse soude ghe-hadt hebben/ dan alleene een informatie ende suspicie die sommighe wt gauen ende hadden/ dat hy eenen sekeren raetslach hadde met de Schotsche Coninghinne/ ghelijck te vooren ghesept is. Tot ontdec-kinghe waer van/ naer dat hem op zijne ontslakinghe/ ofte tzyner lichtinghe ten verscheyden mael beuolen was/ zijnen handel te ver-claren/ int ouer seynden ende ontfanghen van brieuen aen ende van haer/ hy beleedt vry-willich/ dat hy verscheyden brieuen aen haer gheschreuen hadde/ ende dat hyder veel gints ende weder ouer be-stelt hadde/ tusschen haer ende Thomas Morgan, in Vranckerijcke/ door wiens toedoen hy eerst kennisse aen haer creech/ eñ dat hy ooc alsoo veel brieuen van haer ontfanghen hadde. Hy verclaerde oock het effect van zyne brieuen aen haer/ ende vã hare brieuen aen hem. Welcke brieuen tusschen hem/ altijt int Cyfer gheschreuen waeren: ende het Cyfer met de †nulliteiten/ eñ :marckẽ voor namen vã Prin-cen ende Raedts heeren/ sandt hy op tot de Co. Ma. met zyn eyghen handt gheschreuen. Oock gaf hy de namen ouer vã sommighe/ door welcke hy zijn brieuen beschiekte aen de Schotsche Coninghinne/ als door eenen Godfryd Fulgeam, die/ soo haest als Throckmorton gheuanghen was/ buyten lande vloodt/ ende eenẽ anderen persoon/ den welcken hy beschreef by zijn stature/ gedaente/ ende cleedingen/ ende de man naer der handt gheuanghen/ ende gheexamineert zijn-de/ heeft tzelue beleden: des mans name is/ Willam Ardington.

Dit zyn de o o, int cyfer ghetal, die alleene staẽde, niet en beduyden.

De summa ende effect vande meesten deel van dese bekentenisse/ hoe wel zy ter tijt dat hy voor recht aengheclaecht ende ouerwonnẽ was in vierschare gheopent ende verclaert waren door haere Ma. Sergeant/ Procureur/ ende Solliciteur/ ende daerom niet noodich en schijnen hier gerepeteert te worden. Nochtans/ dewyle het voor-nemen van dit verhael is/ te thoonen suffisante preuue/ dat de din-ghen in zijne voorsz bekentenisse begrepen/ noch valsch noch ver-ziert en zijn (ghelyck Franchoys Throckmorton, doen hy tzyner pur

De somme van Throckmortons bekentenisse.

ge ghe-

ge ghestelt was/seer schandelick voorgaf/ segghende/ Dat het niet dan enckel vonden en waren/die hy op scalckheit selue verziert hadde/om alsoo de torture te ontgaene) soo zijn zy hier by ghestelt gheweest/ten eynde ghy te beter oordeelen mocht/ door t'verghelijcken vande saecken selue met hare accidenten/vande probatiē/presumptien/ende circumstantien hier naer volgende: Ende op dat ghy volghens de valscheyt vanden verrader/ de rechte eerlicke proceduren van hare Ma. ende de getrouwe neersticheyt van hare dienaren int ontdecken vande verraderien/sien ende mercken mochtet.

Ten eersten/so is het warachtich/dwelcke hy selue niet en loochent/dat hy tot Spau was/ ontrent den tijt by hem ghemencioneert/ ende dat hy conferencie hadde met Ienney in die plaetse/ ende met Heer Franchois Enghelveldt in Vlaendren/ ende dat hy brieuen aen Heer Franchois gheschreuen/ ende wederom brieuen van hem ontfanghen heeft: Want soo hy dat selue loochende/ soo conde hy met suffisante preuue daer van ouertuyght worden: want vele van zijne Landtlieden Enghelsche ondersaten/hebben in hem ghemerct/ dat hy hem seluen/soo wel in die contreye/als in Vranckerijcke/ghedurichlick verghesellschapte ende ghemeene maeckte/met Enghelsche Rebellen/endt ghevloden persoonen. So ghy dan considereert met wat persoonen hy ouer de Zee omghegaen heeft/ ende zijne Religie verghelijckt met de hare/soo condy insghelicx oordeelen van zijne conuersatie: Ende men can wel dencken/dat die lieden/ die wel bekent zijn voor die gheduerichlick practickieren teghen de Co. Ma. ende dit Coninckrijcke/daer wt zy / om hare verraderije ende onnatuerlicken handel wille/weerdichlick ghebannen zijn/ In haere conuenticlen ende tsamen comsten niet vergeten en sullen/ haer seluen ouer haer banisure te beclaghen/ eñ te bedencken hoe zy wederom in haer landt mochten gheraken/ daer toe henlieden gheen verdienste/binnen het leuen van hare Ma. (dwelcke God langhe wil laten ghedueren) sonder hare Maiesteyts groote ghenade/ wel helpen can. Maer ick bid v/wat conferentie mochte T. Throckmortō hebben/met Heer Francois Enghelvelt,met Ienney,met Liggons,met Owen,ende met sulcke dierghelijcke/die in Vranckerijcke ende inde Nederlanden zijne daghelicxsche metghesellen waren? Hy heeft aen Heer Franchois Enghelvelt brieuen gheschreuen/maer waer toe? Hy ghinck ghedurichlick omme met twee Ambassadeurs binnen London,door welcker addres hy daghelicx brieuen ouer eñ weder sant/ ouer de zee: maer tot wien doch/ende van wien? Tot ende vā Thomas Morgan,ende Thomas Throckmorton,tot Parijs wesende: mannen hare Ma. ende haren Raedt ghenouch bekent/ voor openbaere ende grondelicke secrete ractslaghers metten Hertoghe van Guyse, ende voortdrijuers vande verraderijen ende practickē vande voorghenomen inuasien: Eñ voor de ware wetenschap hier af/ en hounen wy Franchois Throckmorton alleene/ gheenen danck te weten/

 (hoe-

(hoewel hy daer van vele ghesept heeft) maer anderen die gheloofweerdigher zijn/dan hy selue is.

Dat de Hertoghe vã Guyse den aenslach aenvinck van t'Coninckrijcke te invaderen/ oft te ouervallen ende in te nemen met een wtlandtsche heyrcracht/met conditie/ dat hy gedefroeyeert soude wesen vanden Paus/ ende vanden Coninck van Spanien, (dwelck een stuck is van Meester Throckmortons bekentenisse) dwelck hy inder waerheit hare Ma. alde eerst te kennen ghegheuen heeft: wil hy segghen dat het maer verziert en was/het sal blijckẽ dat dat valsch is. Want sichtent dat hy tselue ontdect heeft/heeft hare Ma. diuersche waerschouwinghen daer van ontfangen/ vã wtlantsche Princen/hare Ma. lieue eñ beminde nabueren eñ Bontghenoten/gelijck oock door andere goede middelen/ende verstant van hare Ambassadeuren/ende dienaren/in ander landen woenende.

Indien hy loochent (ghelijck hy gedaen heeft) dat hy opt vã sulcke saken gheweten heeft/doen hy tzelue beleedt/ het en is der waerheit niet ghelijckformich: want Throckmortõ en was nopt bekent voor een prophete/om dinghen te voorsegghen de futuro.

Hy vandt hem dickwils by den Spaenschen Ambassadeur/ ten minsten tweemael ter weken/als hy tot London was: dwelck niet wesen en conde/om met den Ambassadeur te handelen van het wisselen oft ouersetten van ghelde voor zijnen broeder/ ghelijck hy pretendeerde doen hy voor Recht was: Maer daer moeste eenighe ander oorsaecke wesen/ doen hy ghevanghen was/ soo hadde hy een Cofferken met groen Fluweel ouerdeckt/ dwelck seer behendich wt zijn Camer ghedraghen ende versteken wiert/ door een Dienstmaecht vanden huyse/ dwelck zy wech nam van bezijden een coetse in zijn Camer (een vande Edel lieden die ghesonden waren om hem te vanghen/daer tegenwoordich wesende/ eñ daer van wetenschap hebbende:) Welck Cofferken corts naer zijn ghevanckenisse/ gheschickt was door eenen Ian Meredith, een naevolgher van Francoys Throckmorton, in handen vanden Spaẽschen Ambassadeur: Ende waerõ iust aen hem? So het ghene datter in was/ het licht wel had connen verdraghen/waerom en soude het Cofferkẽ niet gedurichlick thuys gehouden eñ bewaert geweest zijn? Eñ indien daer niet/ waerom en was het niet so wel tot eenige ander plaetse te bewaren ghesonden/als tot den Spaenschen Ambassadeur? Het is wel te dencken/dat dit Cofferken daer niet beschickt en was/sonder de directie van Franchois Throckmorton, hoe wel het ghedraghen was/ van Meredith, die wel wiste van wat importantie die dinghen waren/die int Cofferken waren/ende hoe periculeus voor Throckmorton, soo zy ontdeckt geweest hadden/ daerom hyse meende in een seker plaetse te besteden/daerse niet licht en conden gecreghen wordẽ (so hy dochte) eñ tot eenen persoon/ welckẽ de qualiteyt daer van/ niet onbekent en was. Naer dat het cofferken in handen ghelevert

was/so bloot Meredith: want hy hadde voor de waerheyt wetẽschap vande verraderie/ eñ was een medewercker inde selue/ welcke Francois Throckmorton, ter tijt van zijne apprehensie/ seer cort gehoudẽ ende bedwonghen zijnde eenen steegher op te loopen/ om eenen brief te scheuren/ den welcken hy doen ter tijt besich was met schrijuen/ aen de Schotsche Coninghinne/ int cyfer (ghelijck hy beleden heeft) seer onvoorsins gevanghen/ eñ alsó benoodicht van stonden aen wt zijnen huyse te scheyden/ secretelick ouerleuerde in handen van Meredith, oft het Cyfer daer mede hy aende Scotsche Coninghinne zynen brief was schrijuẽde/ oft eenen brief door hem aen haer/ met oft int Cyfer gheschreuen: daerom gheloofde hy Meredith, als eenen dien zijnen handel bekent was. Ghy moet ooc verstaen/ dat Throckmorton, naer zyne apprehensie/ seer groote vreese hadde dat dit Cofferken gheopenbaert soude worden: want twee ofte drie dagen ghevanghen blijuende int huys van een vande Edel lieden/ die ghesonden waren om hem te vangen/ al eer hy inden Tower, oft gevanckenisse ghestelt was/ soo was hem toe ghelaten te spreken met eenen Sollicitor van zyne wettelicke saecken/ die hem seker boecken ofte andere dergheliȷ́cke gheschreuen papieren brochte/ dewelcke hy (so hy hem gheliet) ouersien oft doorlesen wilde/ maer dat en was de saecke niet/ daerom hy om zijnen Solliciteur zandt: want int doorsien vã die boecken/ leyde hy daer een cleyn stucxken papier in/ daer op hy met een Cole gheschreuen hadde/ Ick wilde wel weten oft myn Cofferken in behoudender handt zy, ofte tot sulcken ghelijcken effecte. De Solliciteur van hem scheydende/ ende ten huyse comende van Throckmortõ, dwelck niet verre en stont vande plaetse daer hy ghevanghen lach/ zyne papieren open doende/ schudde dit stucxken papier wt/ dwelck hy op nam/ ende ghaft eenen van Franchoys Throckmortons knechten/ maer het Cofferken was alreede tot den Spaenschen Ambassadeur ghedraghen. Daer wt ghy mercken condt/ hoe besorcht hy voor het Cofferken was/ eñ hoe vele hem gelegen was/ aen de schriften ofte de dinghen die daer in waren/ verborghen te houden. Gheexamineert zijnde aengaende dit Cofferkẽ/ ende wat daer in was/ so loochende hy ten eersten/ dat hy oopt sulck een Cofferken ghehadt hadde/ maer beuindende naer der handt/ dat het Cofferken gheopenbaert oft bekent ghewordẽ was/ so beleedt hy tzelue/ eñ seyde datter seker brieuen in waren/ die tzijnen handen ghecomen waren van Thomas Morgan tot Parijs/ aen de Scotsche Coninghinghe/ met noch ander brieuen ende papieren/ maer hy en beleedt niet al/ alsoo men meent.

Dat Carel Paget int lant ouer quam tot eenen quaden eynde/ gelijck Throckmorton in zyn belijdenisse verclaert/ en conde niet verziert zijn: want Paget quam secretelick ende op een suspitieuse maniere ouer/ euen op de selue tijt/ daer vã hy mentie maect/ hy en vertoefde daer bouen de xv. daghen niet/ hy beneerstichde hem seluen/

om de dispositie te vernemen vā Willam Shelley,†Wapenvoerder,hoe hy gesint mochte wesen/om de verraderien behulpich te zijne/hoewel Paget den Shelley zijn verradisch voornemē niet directelick en openbaerde: daerom en waren Throckmortons bekētenissen niet al ghedicht ofte verziert.

Maer dewyle de twee papieren/ in rechte tzynen laste voortghebrocht/inhoudendende een beschrijuinghe vande Hauens/ daer het Crychs volck bequamelick landen mochte/ hem opentlick verdoemen/ende een claer bewijs zyn van zijne wetenschap van tgheheele verraet: so en moet ghy niet vergheten/dat hy beleedt/dat een vande papieren met de Secretaris oft loopende handt ghescreuen/ zijn eyghen doen was/ maer loochende het ander/ dwelck met de Romeynsche handt ghescreuen was: In dwelcke/onder den tytel van †Cheshire,&c.geseyt is/Tot het landen van wtlandisch cryschvolck, sal†Chester ghenomen worden. Maer wat mochtmen doch (naer v goetduncken)verstaen/by dese sententie/ Chester sal ghenomen worden,wanneer ghy t'papier met de Secretaris ofte loopende hant verghelijcken wilt/met het ander/dwelck met de Romeynsche hant gescreuen is/daer van den tytel is/ De namen vande Edel luyden ende Ionckers,in elck Graefschap oft Prouincie, bequame om in deser sake mede ghehandelt te worden,(welck inder waerheyt beyde eenderley waren/al was de Romeynsche wat breeder wtghebreyt) De questie is nv ghevraecht te worden/Wat saken? d'andtwoorde volcht nootsakelick/Het wtlandtscheCrychsvolck te helpen,datter comen sal,om t'landt met ghewelt te ouervallen ende in te nemen: om datter eenen anderen tytel is/int papier vande namen der Hauenen/etc. Hauens in elcke coste,bequame tot het landen vanCryschvolck.Oordeelt ghy nv/tot wat eynde dese namen van Lieden/ eñ beschrijuinghe vande Hauens/hare incomsten/†Capaciteyten/wat Winden men hebben moet om daer in te comen vā Spanien, Vranckrick, ende Vlaendren, door Throckmorton beschreuen ende beworpen waren. De papieren zijn beyde van zijn eyghen handt ghescreuen/ ende en is de loopende maer een proiect ofte coppe vande Romeynsche.

Ist der waerheyt niet ghelijckformich/dunct v/dat hy den Spaenschen Ambassadeur van dese papieren de wete doen wilde (ghelijck hy beleden heeft) doen hy hem vande reste van zijne verradische practicken ende aenslaghen deelachtich maeckte/also ghy gehoort hebt/ende dochte dat zijn Cofferken/ daer zijn verraderien in waren/ in zynen handen seer wel eñ sekerlick bewaert was? Men mach dencken/datmen niemant soo slecht van verstande en vindt/ die anders oordeelen wilt/het en zy dat hy parcialick gheaffectioneert zy/ om het verraedt te excuseren.

Ende om v nv te thoonen/ wat ghesintheyt dese persoon tot hare Ma.ghehadt oft ghedraghen heeft/so moet ghy weten/dat Francois Throckmorton, naer dat hy hare Ma.zijn aenslaghen ende practicken

‡ Int Enghels Esquier ende int Latin Armiger.

‡ Dit is een Prouincie in Englant also genaemt.

‡ De naem van een Hauenstadt.

‡ Grootte.

ken ontdeckt hadde/leedtwesen hebbende/van dat hy int opēbaren daer van/soo rondelick ghehandelt hadde/ zeyde tot eenighe vande Commissarisen/by occasie van coutenance/Ick wild' ick ghehangen gheweest hadde, doen ick mynen mondt eerst opende, om eenighe van die dinghen die ick beleden hebbe, te verclaren. Ende doen hare Ma. op anderen tijden tot hem ghesonden hadde/met aenbiedinghe van pardoen/soo hy den ghantschen pack ende de complicen der verraderyen openbaren wilde/soo ghebruycte hy dit argument/om hare Ma. wys te maken dat hy het al beleden hadde/ seggende/ Dewyle hy hem seluen door zijne bekentenisse alreede int dāgier vande wetten ghebrocht hadde/tot gantsche ruine ende verderf van zijn huys ende van zijn huysghesin/dat hy verwondert was/ waerom haere Ma. dencken mochte/dat hy het niet al verclaert en hadde. Maer om de ghene die om deser oorsaken wille tot hem ghesonden waren, wys te maken ofte te persuaderen/des te beter te ghelooven/dat hy niet meer openbaren en coude/soo ghebruyckte hy op een seker tyt met groote vehementie ofte heftichept/ dese naevolghende redenen: Nv heb ick de secreten gheopenbaert vande ghene die my ter werelt d'alderliefste was, (meenende/ de Scotsche Coninghinne) ende van welcke ick dochte, dat my geenderley tormenten en souden beweecht hebben, om haer ghepreiudiceert te hebben, ghelijck ick door myn bekentenisse ghedaen hebbe: Ick en sie gheen oorsaecke, waerom ick yemande sparen soude, soo ick yet teghen hem te seggen wiste: ende aenghesien ick myn trouwe ghebroken hebbe teghen haer, soo en vraghe icker niet naer, oft ick ghehanghen ware. Ende doen hy zyn verraderie aldereerst begonde te belijden/ dwelck hy seer ongewillichlick dede/ nae dat hy voor alle de Commissarissen/ op seker waerschouwinghe/int verclaers daer van ghecomen was/ soo begheerde hy/ dat hy zijn wetenschap maer alleene tot eenen vā henlieden verclaren mochte/daer in zy te vreden waren/ ende daerop aen d'een zijde gaende vande plaetse daer hy zat by de pijnbanck/ ghebruyckte hy dit Italiaensche spreeckwoordt:

Chi à perso la fede, à perso l'honore: Dat is/

Hy die zyn trouwe ghebroken heeft, heeft zyn eere verloren: meenende daer by (ghelijckmen presumeren mach) Dat hy zijn trouwe ghegheven ofte beloeft hadde/ een Verrader te wesen/ ende het verraedt niet te ontdecken/ ende doen begonde hy te belijden/ also ghy ghehoort hebt.

Wt dit Discours/ begrijpende de principale hooftstucken zijner verraderye/ met de preuuen ende omstandicheden daer van/ cont ghy/ die door onbehoorlicke affectien niet ghantschelick ghetransporteert ende vervoert en zijt/claerlick sien ende mercken/hoe schādelick ende onwarachtelick hy voor Rechte/ de waerheyt versaeckte van zyne belijdenisse/hare Ma. beschuldighende van wreetheit/

ende

ende hare dienaren van onwaerhedẽ/ in hare procedure tegen hem.

Maer d'oorsaecke die hem daer toe beweechde/ was een ydel opinie die hy hadde/ dat zijn saecke int Recht claer was/ door d'intermissie ofte onderlatinge vanden tyt tusschen dat hy zijn belydenisse dede/ ende dat hy voor rechte aenghesproken eñ ouerwonnen was/ hem seluen fonderende op een Statuyt van het 13. Jaer van hare Ma. Rijcke/ daer in seker verraderiẽ ghespecificeert/ ende van dier natuere ghemaeckt zijn/ Dat niemant em eenighe vã die misdaden in Rechte ouerwonnen en sal werden/ binnen eenighe vã hare Ma. Dominien begaen zijnde/ het en zy dat den misdader daer van beschuldicht ende aengheclaecht zy binnen de naeste zes maenden/ nae dat de selue misdaet ghecommitteert ofte bedreuen is: Oock en sal hy daer ouer niet aengheclaecht worden/ het en zy dat de misdaet ghebleken zy/ by tghetuyghenisse ende eedt van twee gheloofweerdighe ghetuyghen/ ofte zyne vrywillighe bekentenisse/ sonder ghewelt ofte dwanck: daer in hy grootelicx bedrogen was. Want hem was te verstane gegheuen door mynen Heere/ den oppersten Judge ende andere Judgen/ die tot zyn saecke ghecommitteert waren/ dat zijn verraedt strafbaer was/ volghende een Statuyt van het xxv. Jaer Eduwardi des derden/ dwelck gheene sulcke limitatie toe en laet/ van tijde ofte preuue.

Hier in bedrooch hem zijne wijsheyt/ ende vergat het aduijs dat hem door eenighe vande Commissarissen gegheuen was/ de welcke (medelyden hebbende ouer zyn ongheluck/ om bysondere goede gauen des verstandts wille/ die in hem schenen) hem verzekerden/ datter voor hem gheenen naerderen wech en was/ om zijn leuen te behouden/ dan met hem seluen te verootmoedighen/ ende zyne misdaet te bekennen/ dwelcke hy/ voor eenen tyt naer dat hy zijn verraderie beleden hadde/ willich was te volghen/ ende nv oock dickwils naer zijn vonnisse door een nieuwe submissie aen de Co. Ma. den 4. Junij den seluen cours hernomen heeft. De submissie met zijn eyghen handt verbotim gheschreuen volcht.

Aen haere seer doorluchtighe Maiesteyt,

In hare eyghene Co. handen.

SEer Doorluchtighe Coninghinne, ende myne seer ghenadighe Ouerste, aenghesien dat my, de alderellendichste van alle uwe Ma. arme bedructe ondersaten, rechtelick veroordeelt wesende, naer den ordinarischen ende ordentlicken cours van uwe Ma. wetten, gheenen anderen ordinairen middel van defensie en restkeert, dan submissie: Verweerdicht v, seer doorluchtighe

ghe Princesse, de selue gracieuselick te ontfanghen, de welcke ick met alder oodtmoedicheyt inde handen van uwe seer doorluchtighe Ma. presentere: Biddende, ghelijck Iustitie van uwer Hoocheyt her ghecomen is, als vande fonteyne, tot het wtvinden van myne actien, dat ick also wt de selue fonteyne eenighe droppelen der ghenade ende barmherticheyt ghenieten mach, ouer myne groote ende sware ouertredinghe, daer ouer ick naer uwe Ma. wetten, weerdelick veroordeelt ben: eenich deel (segg'ick) van uwe ghewonelicke, lieuelicke goedertierenheyt, daer van den meesten deel van uwe bedructe ondersaten, ghesmaect, ende weynighe daer van beroost geweest hebben. Ende hoewel de ombedachte haesticheyt der ongebreydelder Ionckheyt my afghetrocken heeft, van dat ghetrouwe aensien, dwelck ick uwe Ma. van naturen ende schuldighen plichts weghe, schuldich was, als myne wettelicke ende natuerlicke Ouerste, ende dat de natuerlicke sorghe die ick hadde, om myn leuen te defenderen, my onlancx beweechde, tot onwarachticheyt, ende tot onbehoorlicke wederroupinghe van sommighe sulcke poincten, als ick te vooren in alder ootmoedicheyt beleden hadde: des niet teghenstaende bidde ick uwe seer doorluchtighe Ma. dat ghy Gode naervolghende, wiens euenbeeldt (soo wel int aensien vanden gheluckighen staet dien ghy bedient, als oock intaensien van uwe bysondere wysheyt, ende andere seldsame ende singuliere deuchden, ende perfectien, daer mede v God ende natuere ouervloedelick begaeft hebben) ghy ons hier op aerden representeert, dat het uwe Ma. belieue medelijden te hebben, met den ellendighen staet vã my, die nv den alder ellendichsten ben van alle uwe Ma. ondersaten, ende my ghenadelick te gonnen quytschelt ende vergheuenisse, die ick niet alleene en bekenne dat ick des doots weerdich ben, maer die oock tot een bewijs van myne boetveerdicheyt, ende van myn bedroeft ende benaut ghemoet, van uwer Maiesteyts handen geen verlanghinghe myns leuens en begheere, soo verre het niet bestaen en mach, met v ghenadich welbehaghen, maer ick begheere veel eer, de verschrickelicke pyne, die my naer uwe Ma. Wetten, rechtelick opgheleght is, soo verre tselue uwer Ma. eenige genouchdoeninghe wesen mach voor die grouwelicke misdaet, daer ouer ick naer uwe Ma. Wetten, weerdelick veroordeelt blyue, oft eenige versachtinge vã uwes Ma. gramschap, welcke ghy met rechtẽ teghen my draecht, die ick niet en begeire te leuen, sonder uwe gonste, ende steruende, wensche ick van herten, dat myn eynde, het beghintsel wesen mach vã uwer Ma. gherusticheyt, ende myn doot, de behoudenisse vã v leuen, ende den wasdom soo wel uwer Ma. als uwer seer florerende Republicke, van al de meest gheluckighe segheninghen des almachtighen Gods.

Vwe Ma. seer bedroefde ondersaet, om dat
hy teghen v misdaen heeft,

Francois Throkmorten.

HY sandt aen hare Ma. met tsamen de voorsz submissie/ een verclaringhe insghelicx met zijn eyghen handt gheschreuen/ inhoudende de effecten van de principaelste poincten van zijne verraderien/ te vooren beleden: alleenlick wederroepende/ het beschuldighen van zijnen Vader/ ende sommighe ander particuliere dinghen van gheenen aensiene om hem van zijne verraderie te ontschuldighen/ waer van het effect/ in zijn eyghen woorden/ ghelijck hyse ghestelt heeft/ hier is volghende.

De eenighe oorsaecke waerom ick de practicke welcke ick belede̅ hebbe/ eerst vooren nam/ ende mynen vader ten onrechte touchierde/ was/ om dat ick eensdeels meende/ dat t'papier dwelck soo langhe naer der handt gheschreuen was/ my nae rechte niet touchieren en conde: maer insonderheyt/ om dat ick daer mede ghedachte te coloreren t'beschrijuen van die namen eñ Hauens met de Romeynsche handt/ welcke langhe naer den tijt van my beleden/ geschreuen waren/ by occasie van een conferencie aengaende dese laetste practicke tusschen den Spaenschen Ambassadeur ende my.

Mijn verstant dwelck ick hadde met de Scotsche Coninghinne begoeste/ het was een weynich voor Christmisse twee Jaren. Het Cyfer hadd'ick van Thomas Morgan, in Vranckrijcke: den eersten brief ontfinck ick door Godfroy Fulgeam, door welcken oock meest alle sulcke andere quamen/ als ick naerderhandt ontfinck/ wtghenomen die tot my quamen/ door de handen van F.A. diese ontfinck/ (alsoo hy my seyde) vanden ghast/ daer van ick in mijn voorgaende belijdenisse ghesproken hebbe/ wiens naem/ ick betuyghe het voor God/ ick niet en weet/ noch van waer hy is. Ende aengaende sulcke brieue̅ als tot my quamen inde absentie van Fulgeam, zy waren ingheslioten onder een dexel van Fulgeam, ende waren my ghelevert door de handen van Robart Tunstead zijn schoon-broeder/ den welke̅ ick/ sulcke als ick voor de Scotsche Coninghinne hadde/ ouerleuerde/ ouerdect met een opschrift aen Fulgeam. Ende my ghedenct/ dat ick eens oft twee mael door eenen van myne knechten/ genaemt Butler, om de Schotsche Coninghinne brieuen zandt ten huyse van den voorsz Tunstead, naer by Buckstones, ouerdeckt met een directie aen Tunstead, eñ onder eenen brief aen Fulgeam. In sulcke brieuen alsser aen my quamen vande Schotsche Coninghinne/ waren dickwils brieuen in ghesloten aen F. A. eñ meest altijt eenighe om Thomas Morgan. Hare brieuen hielden inne/ Aen my/ etc. Maer eer ick mijn andtwoorde aen haer weder sandt/ verstondt ick vande doot vanden Hertoghe van Lenox, ende ick hoorde met eenen vā Morgan (met welcken al mijn verstant was/ want met mijnen broeder en hadde ick noyt gheen ander/ dan dat die dingen welcke ick aen Morgan schreef/ mijnen broeder door hem meest altijts mede ghedeylt waren) dat de̅ Hertoghe van Guyse door de persuasie vanden Paus ende vanden Coninck van Spanien, belooft hadde de reyse selue in

persoone

persoone aen te nemen: ende datmen meende dat den naesten wech om voor de Schotsche Coninghinne liberteyt ofte vryheit te verkrijghen/ende om Schotlandt te reformeren/ was hier in Englant te beginnen/ ende daerom begheerde hy van my te weten/ oft naer mijn ghevoelen/ de Catholicken sulcke macht alsser soude ghesonden worden/niet wederstaen en souden/ aenghesien naer den geluckighen voortganck vanden voorsz aenslach/versocht soude worde/ datmense in hare Religie draghen ende dulden wilde/ende waer toe my dochte dat de maeht wel beloopen soude/ soo wel vant Peerdevolck als vant voetvolck/ ende waer ick dochte dat zij alderbequamelicxt landen mochten. Mijn antwoorde was/ dat ick als doen ter tijt geen groote apparentie en sach/ dat sulck eenen aenslach wel ghelucken soude/om dat de Catholicken vreesachtich waren/ hier ende daer verstropt/ende de saecke selue periculeus was/ omme yemande gecommuniceert te worden/ sonder dwelcke ick niet en sach hoe vande macht eenighe estimatie conde ghemaeckt worden: beneffens dat het een sonderlinghe dangier was/ voor de Schotsche Coninghinne/daer toe ick gheen remedie en sach.

Ick maeckte van deser saecken ghewach in mijne naeste brieuen/ aen de Schotsche Coninghinne/ wiens andtwoorde was/ Dat zy onlancx van dat besluyt ghehoort hadde/etc.

Op mijn voorgaende andtwoorde aen Morgan, begheerde hy dat ick wat confereren oft spreken wilde metten Spaenschen Ambassadeur/aenden welcken ick van daer soude gerecommandeert worden: hier op sandt den Spaenschen Ambassadeur om my/eñ sprack met my van deser saecke/my versekerēde/ dat hy het (naer zyn ghevoelen) seer licht vandt/ hier met weynighe macht een seer groote veranderinghe te maken/ considererende dat de lieden ter orloghe onghewone waren/ ende dat haer de beroerte soo verbaest maken soude/ (soo hy dochte) dat zy so haest overweldicht/ als besprongen souden worden/ ende hy en conde niet ghedencken/ oft de Catholicken en souden haer seluen in sulck een saecke laten sien/ aenghesien het voornemen tendeerde/ om henlieden te vercrijghen vryheyt der conscientie: ende daerom begheerde hy/ dat ick hem verclaren wilde/wat my dochte dat de lieden in sulck een saecke doen wilden/ eñ waer ick dochte dat het bequaemste Landen was/ ende wat stercken in dese quartieren alderbest waren om in te nemen. Ick andtwoorde hem/dat den aenslach/so het scheen/ op een groote onsekerheyt stont/ soo verre hy dependeerde vande wetenschap van een seker macht/ die hier moeste ghevonden worden/ daer van hem niemant versekeren en conde/ het en ware dat hy alle de Catholicken ondertast hadde/ dwelck onmoghelijck was te gheschieden/ sonder een openbaer peryckel van het ontdecken vanden aenslach: Want aengaende eenich groot personagie/Ick en kenne niet eenen/die tot desen handel mochte ghetrocken worden/ die meer draghen conde/

dan zijn ordinaire retenue. Den eenighen wech in sulcke een saeke/ was (seyde ick hem) voor de ghene die haer tot desen handel wilden laten intrecken/ ende die in haer landt van credite waren/ Crijchsvolck op te nemen onder d'authoriteyt vande Coninghinne.

Maer overmidts dese dinghen stuenden op onseker fondaméten/ dwelck in soo groote ende ghewichtighe saecken niet en behoort te gheschieden/ so zeyde ick/ datter behoorde gheresolueert te worden/ dat tghewelt datter te senden was/ van sulcken ghetale wesen soude/ dat (god gheve wat wederstant zij hier vinden mochten) zy van haer selven machtich ghenouch mochten wesen/ om eenich ghewelt te beieghenen ende thooft te bieden/ dwelcke bereyt mochte wordẽ/ om teghen henlieden ghesonden te worden/ ende dat zy daerom niet min wesen en conden dan 15000. mannen.

Nopende de plaetsen van haer landen/ ick seyde/ datse vele hinck aen tghewelt datter ghesonden soude worden: Want waer dat in grooten ghetale/ daer en lach niet aen/ waer zij landen: maer waer het maer een cleyne compaignie/ soo wast noodich dat het gheschieden soude inde beste gheaffectioneerde quartieren/ ende die verdest gheleghen zijn van hare Ma. principale sterckten/ dwelck ick seyde te wesen/ Int Noort quartier, aen beyden zijden.

Aengaende t'peryckel voor de Schotsche Coninghinne/ by my voorghewendt/ hy seyde dat hy gheenen raedt en wiste/ het en ware datse ghelicht ende wechghenomen conde worden/ met eenighe 200. peerden/ dewelcke ick (seyde ick hem) niet en sach wel moghelick te wesen/ om dat ick in die quartieren niet eenen Edelman en kende/ (die tselue soude moghen te weghe brenghen) die ick soude dersuen raden/ de saecke voor de handt t'ontdecken oft bekent te maken.

Eyndelick/ onse cõclusie was/ dat ick hem soude informeren vande Havens/ alsoo particulierlick als ick conde: ende binnen weynighe daghen daer naer/ by hem bevindende dat de macht om herwaerts te senden/ veel minder was/ dan daer ick af ghesproken hadde/ ende datter eenich verschil was tusschen den Paus ende den Coninck van Spanien/ om de lasten ofte d'oncosten wille/ so seyde ick hem/ dat den sekersten cours/ ende met min perickel was/ eenighe heyr in Schotlandt te senden/ daer een cleyne macht een groote veranderinghe broeden wilde/ ende alle dinghen daer naer s'Coninex behaghen wtgherecht ende versekert zijnde/ so dochte ick dat het in zijn macht was/ door eenen gheduerighen crijgh/ ende door incursien den staet alhier soo te molesteren/ dat hare Ma. ghedwonghen soude wesen/ der Schotscher Coninghinnen hare vrijheyt te laten/ ende wat daer op meer met redene/ soude begheert gheweest hebben tot weldaet vande Catholicken alhier. Ende hier in seyde ick/ dat het een groote voorderinghe wesen soude/ soo verre daer ter seluer tijt sommighe in Irelandt aenghesetwaren/ daer/ al waert schoon

dat zy tselue perickel onderworpē waren/ tghene dat dander eryschvolck gheleden hadde/ soo soude den last harer Ma. soo groot ende swaer vallen/ ende soude soo groot een occasie wesen/ vande vstropinghe van haer ghewelt/ dat een veel minder Compagnie dan daer ick eerst van ghesproken hebbe/ (hier ter bequamer plaetse aent lant ghestelt zijnde) t'herte generalick vā alle lieden vschricken eñ beweghen soude (soo seere als eenich dinck ter werelt) om haer seluen te thoonen/ tot de voorderinghe vande voorghenomen saecke.

Hy verwierp ghanschelick het voornemen, oft den aenslach op Irlandt, ende en hadde gheen mishaghen aen den aenslach op Schotlandt: maer hy was noch altijts ghesint hier eryghsvolck aent lant ghestelt te hebben/ ende daerom begheerde van my seer ernstelick/ dat ick my particulierlick informeren wilde/ vande Hauens aen de zijde van Cumberlandt eñ Lancashire, ende wat lieden daer woonden/ die totter Religie wel gheaffectioneert waren/ ende wat plaetsen licht waren om inne te nemen/ ende welcke daer bequame waren/ om sterck ghemaeckt te worden.

De naeste reyse dat ick tot den Spaenschen Ambassadeur ghinck/ want hy hem seluen bezwaert/ om dat hy verstont/ datter in Vranckericke saecken besloten waren/ sonder hem daer van te aduerterē: ende hy zeyde my/ dat Parsons de Iesuit, naer Rome ghegaen was/ ghesonden wesende (alsoo hy dochte) om des Paus meyninghe te vernemen.

Corts daer nae quam mijn broeder Thomas ouer/ om eenen eyndt te maken van onse rekeninghe/ ende om my te persuaderen/ dat ick ouer comen wilde/ my versekerende/ dat/ soo veele als hy mercken conde/ daer geen apparēcie en was/ dat dē aenslach emmermeer gelucken soude. Dewyle dat hy hier was/ ende dewyle ick mijn intelligentie onderhieldt met de Schotsche Coninghinne/ aengaende haere vrijheyt/ soo sandt den Spaenschen Ambassadeur om my/ eñ seyde my/ dat Mope ouer ghecomen was/ om Sussex ende de Hauens te besichtighen/ ende (soo hy dochte) om de ghene die daer van de beste reputatie waren/ te ondertasten: Daer in hy hem scheen te bedroeuen/ om datmen sulcke saecken hem niet en hadde laten doen/ wesende eenen alsulcken/ daer die in Vranckericke (ghelijck zy hem wijs maeckten) in desen aenslach hem principalick op verlieten.

Naer der handt seyde my d'Ambassadeur/ dat het Carel Paget was/ ende dat hy weder ghekeert was/ maer dat hy niet en wiste/ waer hy gheweest was: ende ter seluer tijt ontfinck ick oock eenen brief/ van Morgan, dat het Paget was: maer hy versekerde my/ ende begheerde van my/ dat ick den Ambassadeur oock versekeren soude/ dat zyn compste niet en was om yemande te beweghen/ maer alleenlick om het Landt te besichtighen/ dewyle yemanden te beweghen/ hem sonderlinghe toe betrout ende opgheleght was. Ick dede alsoo: Ende hy badt my/ dat ick zyner ghedencken wilde/

aengaende de voorsz namen ende Havens/ segghende/ soo het exactelick ghedaen ware/ tusschen dit ende het wtcomen vanden Jare/ namelick de Lenten/ dat het ghenouch wesen soude: ouermidts hy vroegher gheen apparentie en sach/ om den aenslach te moghen executeren ofte wtvoeren.

Mijn broeder eenen eyndt met my ghemaeckt hebbende van zijn rekeninghe/ keerde wederom met dit beslupt onder ons ghemaect/ (Ick betuyghet voor God) Soo den aenslach niet en gheluckte tusschen die tijt ende de naerste Lenten/ nv gheleden/ dat ick mijn dinghen hier effenen/ ende ouer gaen soude. Ende om deser oorsaecke/ hy vertrocken zijnde/ reysde ick te Landewaert/ soo wel om te vercoopen ende orden te stellen/ aengaende mijn Landt in die quartieren/ als oock om t'bewerp te halen vande Edel lieden en̄ Havens/ voor den meesten deel van Enghelandt/ dewelcke ick selue beschreuen hebbe ghehadt/ meer dan twee Jaren naer date van dien/ ende ghelaten hebbe in mijn studoir tot Feckenham.

T'bewerp tot Feckenham niet vindende/ keerde ick wederomme naer London, daer ick de minute vande namen vandt inde Secretaris ofte loopende handt gheschreuen/ dewelcke ick tot den Spaenschen Ambassadeur drough/ alwaer ick d'ander inde Romeynsche handt/ bewierp in zijn studoir. Daer in stellende/ Datmen Chester nemen soude, om de ghemackelickheyt/ so my dochte/ ende om hem te beter couragie te gheuen inde saecke. Ick liet dat selue by hem/ belouende dat ickt tusschen dien tijt ende de naeste Lenten/ voldoen soude/ indien ick soo langhe vertoefde: hem te kennen gheuende/ dat ick voor suspect ghehouden was/ ende dat mijn voornemen was te vertrecken: maer hy onriedt het my seere ende ernstelick/ en̄ beloofde my/ soo den aenslach niet voort en ghinghe/ dat hy als dan oock vertrecken wilde.

Oft Heer Franchois Enghelvelt in dese practicke mede dede ofte niet/ dat en weet ick niet: maer ick ben seker (want alsoo seyde my de Spaensche Ambassadeur) dat Heer Franchois verstant hadde met den voorseyden Ambassadeur/ al den tijt dat hy hier was.

De Spaensche Ambassadeur zeyde my/ dat hy hoorde/ dat het volck van Northwales, tamelick wel gheaffectioneert was/ en̄ daeromme begheerde hy oock de Havens van dien quartiere te hebben: Ick seyde hem/ dat ick hem hier naer daer aen helpen wilde/ hoewel dat daer gheen goet te verwachten en was/ om de redenen die ick in mijn eerste belijdenisse verclaert hebbe: Ende hier op/ sdaechs voor mijn ghevanckenisse/ sandt my de Spaensche Ambassadeur t'voorsz papier/ met de Romeynsche handt gheschreuen/ te rugghe/ begheirende dat ick tzelue t'mijnen solaese wat volcomender stellen wilde/ dwelck d'oorsaecke was dat tzelue in mijn groen Fluweelen Cofferkē niet en was. De Schriften in mijn Cofferken/ waren sodanich/ als by my beleden waren/ ende quamen in mijne handen/

alsoo ick bekent hebbe.

Ick bidde hare seer doorluchtighe Maiesteyt/ seer ootmoedelick/dat d'extremiteyt welck ick alreede gheleden hebbe/ende d'oorsaecken welcke ick ontdeckt hebbe/ tot gerusticheyt ende versekertheyt van hare Maiesteyt/ende haren Staet/ niet bekent ghemaect (ghelijck ghebleken heeft) door eenighen anderen middel dan door my seluen/ verweruen mach/ het wtstrecken van haer ghenaedich medelijden/ tot verlichtinghe van mijnen ellendighen staet (die ick hare Ma. arme bedroefde ondersaet ben) ende vande mijne/so God om myner misdaden wille/tselue niet verhoedt.

Oordeelt nv/ alle die ghy niet verkeerdelick gheaffectioneert en zijt/oft Throckmorton weerdelick veroordeelt is/ ende oft zyn bekentenissen(hoe wel zij/naer zijn voorgheuen/met ghewelt van hem wtgheperst zijn) in rechte crachtich zijn teghen hem. Hy heeft gheconspireert om den Staet des Rijcx ter schande te maecken : om vreemdelinghen in te brenghen/die het Lant in nemen souden: Om hare Ma. af te setten ende te beroouen van haer wettelick ende natuerlick Recht/ende Erfachticheyt aen de Croone van Englandt/ ende om een vreemdelinck in haren Stoel te stellen : Maer dit laetste poinct/ Om een vreendelinck in hare plaetse te setten, wil (by auenture) gheloochent worden: soo noteert dan/ dat de meeste verhinderinghe van t'vervolghen vanden aenslach/ inden ghantschen treyn vande practycke was/ Dat zy gheenen wech en vonden om de Schotsche Coninghinne in liberteyt ende behoudender handt te stellen/ alsdan/ indien dese dangereuse verraderien by Torture ontdect worden (dwelck den eenighen middel is/ den Princen ghelaten/om verraderien ende aenslaghen teghen hare Staten eñ Persoonen aent licht te brenghen/daer zy apparente stoffe van suspicie vinden/ ghelijck inde saecke van Throckmorton, opt sicht van het bewerp vande Hauens/etc.) mach de Wet den verrader aentasten ofte niet ? Indien yemandt dese questie ontkent/ houdt hem voor eenen vriendt vande verraders ende verraderien/ ende voor een vyandt van de Co. Ma. Welcke God langhe bescherme/ eñ maecke haer vyanden tot schande.

Eynde des eersten Tractaets.

Een warachtich ende volcomen verclaers,

Vande verschrickelicke

verraderijen/ gepractickiert by den verrader VVilliam Parry, teghen de Co. Ma. van Englant:

De maniere van zijn aenslachte/ ouerwinninghe/ende Executie: Midtsgaders de Copien van verscheyden zijne/ ende andere brieuen/ tot verscheyden eynden streckende/Tot preuuen van zyne verraderien.

❧ Daer toe noch een bequame additie/ Inhoudende een corte versamelinghe/van zijne gheboorte/ opvoedindinghe/ende treyn zijns leuens.

Desen Willam Parry is gheexecuteert gheweest opden 2. dach van Meerte 1585. stilo nouo.

DEse VVilliam Parry, een man wesende van zeer slechter afcomste/ maer vã eenen seer houeerdighẽ ende dertelen gheest/hem seluen altijts draghende verre bouen de mate van zijne conditie: Naer dat hy langhen tijt een verdoenelick ende een ongheschickt leuen gelept/ ende groot ouerlast ghebruyckt hadde teghen eenen Hugo Hare, een Edelman vanden Inner Tempel, met een opset/ dat hy hem in zijn eyghen Camer soude vermoort hebbẽ/ daer ouer hy seer rechtveerdelick in Rechte schuldich verclaert was: siende dat hy generalick by alle goede lieden om dese ende andere zijne misdaden veroordeelt ofte verwesen was/ soo verliet hy zijn eyghen Vader landt/ende begaf hem in ander landen te reysen ouer de zee. Inden cours van dese zijne reyse/ versaecte hy zijne verbintenisse ende schuldighe ghehoorsaemheit daer door hy aen hare Ma. verplichtet was/ende wiert verzoent/eñ onderwierp hem seluen den Paus. Naer dwelcke/ op de conferencie met sekere Jesuiten ende andere van ghelijcke qualiteyt/ hy eerst zijn grouwelicke verraderie voorgenam/ om de Coninghinne (welck God langhe int leuen sparen wil) te vermoorden: Om dwelcke wt te rechtẽ/ ende te executeren/ hy hem seluen verbandt door brieuen ende beloften/ welcke hy Gode dede ende den menschen/ ende alsoo keerde hy met dit voornemen wederom in Englandt/ in Januario 1583. eñ sichtent dier tijt practickierde hy op verscheyden tijden/ omme zijn

duyuelſch voornemen ende beſlupt wtghevoert te hebben: tzelue nochtans bedeckende/ſoo vele als in hem was/ met een dexel ende pretentie van groote ghetrouwicheit teghen hare Maieſteit.

Terſtont naer dat hy weder ghekeert was in Enghelandt/ſochte hy eenen ſecreten toeganck te hebben tot haere Ma. voorgheuende dat hy haer een ſaecke vā grooter importantie te openbaren hadde. D'welck hy vercreech/ende dat ſelue ſoo priuatelick in hare Hooch-hepts Pallays tot White hall, dat hare Ma. ter tijt dat hy tot haer quam/niet meer dan eenen eenighen Raedtſheere by haer en hadde/ in een afgheſonderde plaetſe/die ſo verre van daer was/ dat hy zijn ſprake niet hooren en conde. Ende daer ontdeckte hy als doen hare Ma. (maer bewimpelt met alle de liſtighe ende verradiſche weten-ſchap die hy hadde) een deel vande conferencien ende handelinghen welcke hy ghehadt hadde/ ſo wel met de voorſz Ieſuiten eñ andere dienaren des Paus/ als inſonderheit met eenen Thomas Morgan, een wtghevluchte/reſiderende tot Parijs: die hem bouen alle andere riedt/ in dat duyuelſch voornemen voort te varen (ghelijck in zijn vrijwillighe bekenteniſſe hier naer volghende verclaert ſtaet) hare Ma. nochtans inde handt ſtekende/dat zijn eenighe meyninghe vā ſoo verre te procederen met de voorſz Ieſuiten ende dienaren des Paus/tot gheenen anderen eynde en ſtreckte/dan om die dangereu-ſe practicken door haer trouweloose onderſaten ende ander quaet-willighe perſoonen buyten ſlandts/ teghen hare Ma. verziert ende voorghenomen/te ontdecken: hoe wel het nader handt zeer naecte-lick ghebleken heeft/ ſoo wel by zijne voorſz bekenteniſſe/ als door zijne handelinghe met eenen Edmond Neuill, † Wapenvoerder/dat zijn eenich voornemen int ontdecken van tzelue/ op ſulck een liſtige ende verradiſche wijſe/ als hy ghebruyckte/ tot gheenen anderen eynde en tendeerde/dan om den wech te lichter te maecken/ om zijn duyuelſch ende boos voornemen te vervullen.

† Int Latin, Armiger.

Ende hoe wel eenich ander Prince dan hare Ma. (die niet gheer-ne eenighe harde cenſure aen en neemt teghen de ghene die proteſte-ren datſe ghetrouwe zyn/gelijck Parry dede/eer ſoude gheprocedeert hebben tot ſtraffe van ſulck eenen onderſaet/ die hem ſo verre inge-laten hadde/ als by eede te belouen/ dat hy haer haer leuen nemen ſoude (alſo hy teghen hare Ma. ſelue beleedt:)ſoodanich was noch-tans hare goedicheyt/Datſe inde plaetſe van ſtraffe/ ſo vriendelick met hem handelde/ datſe hem niet alleene toe en liet acces te hebben tot in hare teghenwoordicheit/ maer oock dickwils priuate confe-rencie met haer te hebben/ ende op een opinie dieſe eenmael ontfan-ghen hadde/ van zijne ghetrouwicheyt tot haerwaert (als oft zijn boos voornemē/ ghelijck hy proteſteerde/ tot haren dienſte geweeſt hadde) preſenteerdeſe hem een ſeer liberael ende heerlick penſioen.

Bouen deſen/ op dat hy by de goede ende wel gheaffectioneerde onderſaten des Rijcx/in gheenen haet comen en ſoude (daer van hy

hem seluen met versekerthept zijns leuens gheensins en soude hebben connen bevrijden/ soo zijn duyuelsch voornemen ontdeckt ghewozden hadde) soo hielt hare Ma. tzelue secreet/sonder dat eenighe creature ter werelt te communiceren/ totter tijt toe dat hy het teghen eenighe van haren Raedt selue gheopenbaert hadde/ ende dat het oock ontdeckt was/dat hy den voorsz Neuill sochte te beweghen om met hem in zijn duyuelsch ende boos voornemen/ mede aen te spannen.

Dit is een seer seldsaem exempel/ende soodanich een/dwelck veel meer te kennen gheeft/ de sonderlinghe goedichept ende goedertierenheit van hare Ma. Princelicke nature/ dan het hare so danighe voorsichtichept prijst (soo verre een ondersaet zijn Ouerste cẽsurerẽ mach) alsser behoort te wesen in eenen Prince/ende in eenen persoon van sulcker wijshept ende qualitept/als hare Ma. is. Ende ghelijck haer de goedichept van hare Ma. natuere hier door seer opentlick bewees seldsaem te wesen/in sodanich een extraordinare sake/ eñ in een saecke die voor haren Coninckliкẽ persoon so dangereus was: alsoo bewees haer Parris boosheyt seer naectelick inden hochsten eñ wtersten graedt te wesen/ die niet teghenstaende de voorsz extraordinaire ghenade ende gonst ouer hem wtghestreckt/niet alleene den voorsz Neuill en persuadeerde/ een medeghenoot te worden inden voorsz boosen aenslach: maer (ghelijck Neuill bekent) hy importuneerde hem seer ernstelick daer toe/ als tot een wettelicke/ eerlicke/ ende verdienstelicke daet/ niet naer latende dat hem aenlocken ofte beweghen mochte/om daer toe te bewillighen.

Maer sulck was de sonderlinghe goedichept des almachtighen Gods (dewelcke hem van hare Ma. kintshept aen door veel clare argumenten bewesen heeft/ haren eenighen eñ bysonderen beschermer te wesen) dat hy in Neuils herte alsoo wrochte/ dat hy ghemoueert ofte gheroert was/tzelue hare Ma. te openbaren: eñ tot dien eynde vercoos hy een ghetrouwe Edel man ende van goeder qualitept int Hoff/den welcken hy op Maendaghe den achsten vã Sporkelle laetstleden/ int langhe ontdeckte/ al datter tusschen Parry ende hem ghepasseert was/ die het van stonden aen hare Ma. te kennen gaf: Daer op hare Ma. behaghen was/ dat Neuill gheexamineert soude worden door den Graue van Leycester, ende Heer Christopher Hatton: die hem op den seluen dach des auondts/examineerden/ eñ hy affirmeerde volstandelick oft stantvastelick/ alle tgene dat hy te voren teghen den voorsz Edel man verclaert hadde.

Middeler tijt continueerde hare Ma. hare bysondere ende seer Princelicke cloeckmoedichept/ die niet ontset en was door de selsaemhept vande saecke/noch verzaecht door d'afgrijselickhept van sulck eenen leelicken aenslach/streckende tot beroouinghe van haer gracieus leuen (een saecke welcke die Raedtsheere die daer teghenwoordich was/doen Parry naer zijn wedercomste teghen hare Ma.

zijn boos voornemen ontdeckte/ bysonderlick bemerckte eñ waernam/ die in haere ghedaente niet meer veranderinghe en merckte/ dan oft hy haer eenige saken vertelt hadde/ daer mede zy zeer wel te vreden was.) Dwelck opentlick bewijst/ hoe zij haer betrouwen gantschelick stelt/ op de bescherminghe des almachtighen. Eñ also stelde hare Ma. orden/ achtervolghende den ghewoenlicken cours van haer singuliere goedertierenheit/ dat Parry op den seluen maendach des auonts (hoe wel buyten zijnē weten) gesonden soude werden ten huyse vanden Heer Secretaris, binnen London, die doen daer was: de welcke/ volghende sulcke instructie als hy van hare Ma. ontfanghen hadde/ hem te verstane gaf/ dat hare Hoocheyt (int aensien vande goede affectie die zy wel wiste dat hy den voorsz Parry toedroech/ eñ van t'betrouwen dwelcke Parry wtwendelick beleet te hebben/ op den Heer Secretaris) hem bysonderlick vercoren hadde/ om met hem te handelen vã een sake die hare Hoocheit aenghinck/ ende dat zy niet en twyfelde/ oft hy en soude zijnē schuldigen plight teghen haer quijten/ volghende die extraordinaire deuotie eñ gheneghentheyt welcke hy seyde dat hy haer toe droech.

Eñ daer op seyde hy hem/ dat hare Ma. gheadverteert was/ datter teghenwoordelick wat voorgenomē was teghen haren eygenen persoon/ daer van zij wel dochte dat hy wetenschap hebbē moeste/ considererende de groote hope eñ t'betrouwen dat eenighe van hare arghst gheaffectioneerde ondersaten in hem stelden: Eñ dat daerom haer begheerte was/ dat hy hem zijne wetēschap hier van verclaren wilde: ende oft de voorsz Parry selue tot yemande eenighe woorden hadde laten vallen (doch met een voornemen van zijne dispositie alleenlick te openbaren) die hem in suspicie brenghen mochten/ als of hy selue eenich sulck boos voornemen hadde. Maer Parry versaeckte het ghantschelick met groote ende heftighe protestatien. Daer op de Heer Secretaris, om hem te beter te beweghen om in soo ghewichtich een saecke/ rondelicker te handelen/ hem verclaerde/ datter een Edel man van qualiteyt was/ al wt oft alsdeels soo goet oft beter dan hy selue was/ ende die meer zijnen vrient dan zijn vyandt was/ die het hem aensegghen wilde in zijnen aenghesichte: nochtans persisteerde Parry hartneckichlick by zijn voorgaende versakinghe/ eñ rechtveerdighinghe van zijn selfs onnooselheyt/ ende en wilde geensins toestaen/ dat hy een medegenoot was ofte wetēschap hadde/ vã soodanighen eenen aenslach ofte voornemen. Ende voor dien nacht tot des Heeren Secretaris huyse ghelogiert wesende / soo begheerde hy des anderen daechs smorghens seer vriendelick/ mettē Heer Secretaris wat meer te moghen spreken: dwelcke hem verwillicht zijnde/ so verclaerde hem Parry, dat hy indachtich ghewo rden was/ hoe hy eenmael eenighe propoosten hadde met eenen Neuill, die van zijn maechschap was (alsoo noemde hy hem) aengende een poinct der leeringhe begrepen inde andtwoorde ghemaeckt op den bouck/

gheintituleert/ D'executie van Iustitie in Enghelendt, &c. By welcken Boeck ghéresolueert was/ dat het gheoorloost was / eenen Prince het leuen te nemen/ tot voorderinghe van de Catholicke Religie: Maer hy protesteerde / dat hy noyt eenighe propoosten met allen en hadde/ van eenighen aenslach voorghenomen teghen den persoon van haere Maiesteyt.
Welcke zijn loochenen (tot twee verscheyden reysen/ naer dat hem soo veel licht ende openinghe vande saecke ghegheuen was) ons seer claer voor ooghen stelt/ beyde de Rechtveerdicheyt eñ de voorsichticheyt Gods: Zijne Rechtveerdicheyt/ daer inne hy gheen vermoghen en hadde (hoe wel hy van scherpen begrijpe was) om dese openinghe waer te nemen/ om daer door het dangier ontgaen te hebben/ daer in hem Neuills beschuldinghe hadde moghen brenghen/ door het belijden van tselue/ als een saecke die alleene vooren ghestelt was/ om te ghevoelen van wat meyninghe dat Neuil was/ van welcken hy te vooren tot den Heer Secretaris ghesept hadde/ dat hy hem qualick te vreden vandt/ ende daerom mochte zijne bekentenisse grootelicx ghedient hebben/ om hem seluen (aengaende dese intentie) ghepurgeert te hebben: Zijne Voorsichticheyt/ Daer in hy door zijn groote barmhertichept/ niet toe laten en wilde/ dat sulck een dangereus ende boos Lidt ontcomen / ende tot hare Ma. perijckel/ langher leuen soude.

Op den seluen dach des auondts/ was Parry ghebrocht ten huyse vanden Graue van Leycester, ende werde daer vanstonden aen gheexamineert voor den voorseyden Graue van Leycester, mijnen Heere de Vice-Camerlinck, ende den Heer Secretaris: Hy volherde in zijn versaecken/ van alle tghene dat hem aenghesept werdt. Daer op Neuill (voor hem ghebrocht zijnde aenghesicht teghen aenghesicht) sustineerde zijne beschuldinghe teghen hem ghedaen: nochtans en wilde hy het niet bekennen/ maer stelde zijn credit seer hoochmoedelick ende vermetelick/ teghen Neuils credit / sustinerende dat zijn Neen, alsoo goet was/ als Neuils Iae, ende by maniere van § Recriminatie, wierp hy de schuldt op Neuill selue. Aen d'ander zijde/ hielt Neuill met grooter stantvasticheyt staende/ alle tghene dat hy te vooren ghesept hadde/ ende verclaerde verscheyden/ der waerheyt ghelijckformighe omstandicheden/ vande tijden/ plaetsen/ eñ manieren van haer verscheydene conferentien/ ende van sulcke andere dinghen die tusschen hun beyden ghesthiet waren/ int verhandelen van die daet: Daerop Parry als doen inden Tower (dat is/ inde ghevanckenisse) ghelepdt werdt/ ende den Neuill was by haere Hoogheden beuolen/ onder zijn eyghen handt by gheschrifte te stellen/ alle tghene d'welck hy te vooren by monde verclaert hadde/ dwelck hy met zijn eyghen hadt dede / alsoo hier naer breeder volght.

§ Dit is wanneer yemãc die beschuldicht wort, de schult af keert ende op den beschuldighen leght.

Edmund Neuils verclaers, den x. Februarii, 1585. onderteeckent met zyne eyghen handt.

COrts naer dat Willam Parry, den voorleden Somer/ in zijn versoeck vã t'Meesterschap van S. Catherinen, afgheslaghen was/ quam hy tot mijnen huyse/ te Witten Broers, alwaer hy beweës/ dat hy seer qualick te vreden was/ ende voer seer heftelick wt teghen hare Ma. eñ hy wilde dat ick my seluen verseкeren soude/ Dat ick ghedeurende desen tijt ende staet / nemmermeer contentement vercrijghen en soude. Maer aenghesien (seyde hy) dat ick weet/ dat ghy van eerlicke afcomste/ ende een man van resolutie zijt/ wilt ghy my versekertheit geuen/ oft dat ghy met my aenspannen/ ofte my niet wroeghen wilt/ soo wil ick v den eenighen middel verclaren/ om v seluen goet te doene. Dwelcke wanneer ick hem belooft hadde/ soo ordineerde hy my des anderen daechs tot zijnen huyse te commen/ inde strate ghenaemt/ Feuter Lane: Ende dien volghens daer verschijnende/ vandt ick hem noch op zijn bedde / daer op hy zijne knechten beual wt te gaene/ ende begoeste my aen te spreken op deser wyse: Mijn Heere/ seyde hy (want alsoo noemde hy my) Ick protestere voor God/ datter drie redenen zijn/ die my principalick beweghen/ dese daet aen te gane/ welcke ick vooren hebbe/ v te ontdecken: De herplantinghe vande Religie/ het prefereren van den Schotschen tytel/ Ende de voorderinghe van Justitie/ die in dese Republicke wonderlick verdoruen is: Ende daerop beghonste hy eenighe discoursen te maecken/ wat plaetsen bequamelick mochten inne ghenomen worden/ om sulck wtlandisch Crygschvolck alsmen bevindẽ soude noodich te wesen/ eenẽ inganck te geuen/ tot voorderinghe van alsulcke aenslaghen alsser voorghenomen souden werden. Ende met dese discoursen brochte hy den tijt ouer tot dat hy ghinck eten vanden noene. Naer dwelcke/ tghheselschap vertrocken zijnde/ hy wederom tot zijne voorgaende discoursen quam. Ende in dien ick niet bedroghen en ben (seyde hy) met het in nemen van het Casteel te Quineborough, sullen wy de passagie beletten/ wt de Riuiere/ vander Coninghinnen Schepen. Ende doen hy sach dat ick tzelue niet en wedersprack/ soo nam hy my by der handt/ Tus (seyde hy) dit en is noch niet met allen: Soo de lieden ghеresolueert eñ onuersaecht waren/ Daer is eenen aenslach/ van veel meerderen aensiene/ ende die om volbringhe veel lichter is: Een acte die eerlick ende verdienstelick is voor Gode/ ende voor de werelt. Ende merckende dat ick begheirich was/ om tzelue te wetẽ/ so en schaemde hy hem niet met claren woorden te segghen: Dat den seluen aenslach bestondt/ Int vermoorden van hare Ma. Waerinne (seyde hy) indien ghy met my gaen wilt/ Ick wil mijn leuen verliesen/ oft mijn Vader landt verlossen van haer quaet ende tyrannich gouuerment.

nient. Ende alsoo hy my door dese propoosten qualick te vreden vandt/ vraeghde hy my/ oft ick Doctor Allens bouck ghelesen hadde/ wt den welcken hy een sententie verhaelde/ tot dien eynde dienende: Ick andtwoorde hem/ Neen ick/ ende dat ick die sententie oft dat bewijs niet en gheloofde. Wel (seyde hy) wat soudt ghy segghen/ oft ick v breeder authoriteyt tooghde/ dan dit is/ Jae van Rome selue/ een volcomen dispensatie/ van haer te mooghen dooden/ Daer in ghy beuinden sult (ghelijck ick v te vooren gheseyt hebbe) dat het verdienstlick is. Goede Cozijn (seyde ick) als ghy my dat thoonen sult/ soo salt my seer vreemt dencken/ dat den eenen voor verdienstelick houdt/ tghene dat dē anderen houdt voor verdoemelick. Wel (seyde Parry) doet my slechts de vrientschap/ dat ghyder op dencken wilt tot morghen: Ende indien daer een man inder stadt is/ soo en sal ick niet laten/ v de saecke selue te laten siene: ende indien niet/ soo sal hy binnen 5. oft 6. daghen t'huys wesen/ teghen welcken tijt/ so het v belieft dat ghy v by my laet vindē ter plaetse ghenaemt Chanon Row, soo moghen wy daer t'Sacrament ontfanghen/ op dat wy elckanderen ghetrouwe werden/ ende als dan wil ick v beyde de partije/ ende de saecke selue/ ontdecken. Daerop ick Parry badt/ dat hy op de zaecke wat beter letten wilde/ als op een saecke die seer bezwaerlick was/ soo wel voor de ziele als voor het lichaem. Ick wenschte van herten (seyde Parry) dat ghy inde saecke soo volcomelick ghepersuadeert waert/ als ick ben/ want als dan zoudt ghy/ sonder twijfel/ Gode een grooten dienst doen.

Niet langhe daer naer/ ontrent acht oft neghen daghen (indien ick wel onthouden hebbe) Parry tot mijnen huyse commende tot Herns rentes in Holborne, om my te besoucken/ ghelijck hy dickwils dede/ soo wandelden wy te veldewaert in/ alwaer hy zijn besluyt oft voornemen van hare Ma. te vermoorden/ wederom vernieude/ van welcke hy hieldt (seyde hy) datse niet weerdich en was te leuen/ ende dat hy verwondert was/ dat ick daer in soo scrupuleus was. Zy heeft (zeyde hy) uwe ruine ende v verderf ghesocht/ waerom en zoudt ghy dan tzelue niet soecken te wreken? Ick bekenne/ seyde ick/ dat mijn saecke qualijck staet/ maer nochtans en ben ick soo desperaet niet/ dat ick dat soude willen aen my seluen wreken/ het welck nootsakelick den eyndt ofte de wtcomste wesen moet van soo oneerlijck ende onmoghelick eenen aenslach. Onmoghelick (seyde hy) Ick verwondere my in v/ want daer en is voor de waerheyt gheen saecke die lichter is: Ghy en zijt gheen Houelinck/ ende daerom en weet ghy haer ghebruyck niet/ van met cleyn gheselschap te wandelen/ ende oock dickwils seer priuatelick in haren Hof/ op welcken tijt ick selue seer ghemackelick acces tot haer crijghen can/ ende ghy oock/ wanneer ghy int Hoff wat bekent zijt. Op de daet moeten wy daer terstont een Barge ofte Boot veerdich hebbē/ om ons metter haest de Riuiere neder te voerē/ daer wy een Schip ghe

reet hebben sullen/ om ons (indient noot is) te transporteren/ ofte ouer d'Zee te voeren: maer ick verseker v/ op mijn lijf/ dat wy nemmermeer zoo verre ghevolght en werden. Ick vraeghde hem/ hoe hy wt den Hof ontcomen wilde? Want ghy en sult niemande moghen met v nemen (seyde ick) ende de poorten sullen terstont ghesloten werden/ oock en condy gheen Pistolet draghen/ sonder suspitie. Aengaende een Pistolet (seyde Parry) daer en vraghe ick niet naer: Mijnen Poignaert is my ghenouchsaem. Ende so veele mijn ontcomen aengaet/ de ghene die by haer wesen sullen/ werden soo besich ontrent haer/ dat ick bequaemheit genouch vinden sal/ om t'ontcomen/ soo ghy daer veerdich zijt met de Barge/ om my in te nemen. Maer indien dit dangereus schijnt te wesen/ int aensien vā uwe redenē voren verhaelt/ laet het dan rusten/ tot datse tot S. Iames comen sal/ ende laet ons onsseluen middeler tijt voorsien van knechten eñ Peerden totter saecke bequame: Wy moghen elck achte ofte thiene knechten houden sonder suspitie. Ende vā mijnent weghe (seyde hy) sal ick goede ghesellen vinden/ die my volghen sullen/ sonder mijn meyninghe te suspecteren. Het is vele/ seyde hy/ dat soo veel gheresolueerde mannen doen connen op het onvoorsienste/ als zy wel toegherust zijn/ elck met zijn coppel Sinckroers: al warender een hondert die op haer wachteden/ so en souden zij niet machtich zijn haer te salueren ofte te verlossen: Ghy van d'een zijde comende/ ende ick van d'andere/ ende onse Sinckroers op haer lossende/ het soude wel qualick moeten ghelucken/ soo wy haer beyde missen souden. Maer soo onse Vier-roers falen/ soo sal ickse wel te keere gaen met een Sweert/ eerse my ontvliet. Daer op ic seyde/ Lieue Doctor, verlaet desen odieusen aenslach/ eñ en quelt my niet meer/ met het aenhoorē van tghene ick in mijn herte so seere hate. Oft god gaue/ dat den aenslach eerlick ware/ op dat ick v mochte te verstane gheuen/ ofte ick by my seluen gheen resolutie en hebbe. Eñ niet langhe daer nae/ quam hare Ma. tot S. Iames, naer dwelcke Parry, op eenen morgenstont (den sekeren dach en staet my niet vooren) zijn eerste discours van hare Ma. te vermoorden/ wederom vernieuwende/ my met grooten ernst ende importuniteyt persuaderende/ dat ick my daer toe oock voughen wilde: segghende/ dat hy my hielt voor den eenighen man in ghantsch Englant/ bequame om tselue wt te rechten/ int aensien van mijne weerdicheit/ ghelijck hy dat noemde.

Hier op ghelict ick my/ als oft ick gheneychder gheweest hadde/ om hem ghehoor te gheuen/ dan te vooren/ hopende hem door dien middel veroorsaeckt te hebben/ om zijn meyninghe noch yemanden anders te kennen ghegheuen te hebben/ die daer van met my hadde moghen getuyghe wesen/ daer in ic nochtans bedrogen was. Naer al dit/ quam Parry, op Saterdaghe laetstleden/ wesende den sessen Februarij/ tusschen den vijf ende sesse uren naer den noene/ tot my in mijn camer/ ende begheerde met my alleene te sprekē/ daer op wy

ons

ons seluen af keerden naer een venster. Ende alsoo ick den Parry te vooren ghesept hadde/ Dat een gheleert man/ den welcken ick int velt by gheualle te ghemoete quam/ ende de questie aengaende hare Ma. vooren stelde/ my gheandtwoordt hadde/ dat het eenen schandelicken ende verdoemelicke aenslach was/ my radende/ dat ick my daer mede niet moeyen en soude: Soo begheirden Parry doen/ des gheleerden mans naem te weten/ ende waer hy beuaren was/ seggende spotscher wyse: Sonder twyfel hy was een seer wijs man/ ende ghy noch wijser/ daer in dat ghy hem ghelooue geeft: ende hy seyde wijder/ Ick hope dat ghy hem niet en seydt/ dat ick jet van Rome hadde? Ick dede voorwaer/ seide ick/ daerop Parry seyde/ Ick wilde dat ghy my niet ghenaemt/ noch ghesproken en hadt/ van eenich dinck dat ick van Rome hadde: Ende daer op riedt hy my dickwils met grooten ernste/ te vertrecken ouer d'Zee/ belouende dat hy my vrij passagie soude doen hebben naer Wales, ende van daer tot in Britaengnen, daer mede wy onse propoosten eyndichden. Maer als doen nam ick voor my/ alsoo niet te doene/ maer myn conscientie t'ontlasten/ ende dit zijn verradisch ende grouwelick voornemen teghen hare Ma. te openbaren: het welcke ick int licht brochte/ op die wijse ende maniere als te vooren beschreuen is.

Edmund Neuill.

Naer dese bekentenisse van Edmund Neuill, Willam Parry, op den elfsten dach Februarij laetstleden/ inden Tower van London gheexamineert zijnde/ by den Heere Hunsdon, den Heere Gouuerneur van Barwicke, Heer Christopher Hatton, Ridder/ Vice-Camerlinck van hare Ma. ende Heer Franchois Walsingham, Ridder/ principale Secretaris van hare Ma. bekende ghewillicklick ende sonder eenighen dwanck/ met zijnen eyghenen monde/ zijn voorsz verraderie/ ende daer naer stelde hy het int gheschrifte/ al met zijn eyghen handt/ in zijn logement inden Tower, ende sandt de selue zijne bekentenisse door den Lieutenant vanden Tower, int Hoff/ op den 13. der seluer maent. Waer van de deelen/ aengaende zijn maniere ofte wyse van tzelue te doene/ ende de verraderien daer mede hy rechtelick beswaert was/ zijn hier ghestelt van woorde tot woorde/ ghelijckse gheschreuen ende onderteeckent zijn met zijn eyghen handt ende naem/ op den elfsten Februarij 1585.

De vrywillighe bekentenisse van VVilliam *Parry, al met zyn eyghen handt gheschreuen.*

DE vrijwillighe bekentenisse van Willam Parry, Docteur inde Rechten (nv ghevanghen inden Tower) ende van verraderije beschuldicht door Edmund Neuill Wapendragher, welcke hy (met alle ghe-

trouwicheyt ende oodtmoedicheyt) haerer Ma. belooft heeft te doene, tot ontlastinghe van zyne conscientie, ende van zynen plight teghen God ende haer. Voor den Heere Hunsdon, Heer Gouuerneur van Barwyck, Heer Christopher Hattõ, Ridder, Vice-Camerlinck, Heer Franchois Walsingham, Ridder, principaelsten Secretaris, Op den 13. Februarij, 1585.

Parry.

IN t Jaer 1570. dede ick Eedt/ hare Ma. dienaer te wesen: Van welcken tijt aen/ tot den Jare 1580. ick haer diende/ eerde/ ende beminde met soo grooten vlijt/ gheneghentheit eñ ghetrouwicheit/ als eenich aerm ondersaet in Enghelandt. Int eynde van dien Jare/ ende tot S. Iansmisse 1582. hadde ick wat swaricheyt om t'quetsen van een Edel man vãden Temple. In welcke daet ick door twee groote personagien/ (in welcke ick nv onlancx ben ghehouden gheweest) soo leelick ghemaect ende verdruct wierdt/ dat ick noyt sichtent gheruste ghedachten gehadt en hebbe. Daer begonde mijn onghéluck/ ende hier volght mijnen ellendighen val.

In Julio daer naer/ versochte ick verlof/ om een reyse te doene voor drie Jaren/ dwelcke (op seker consideratie) lichtelick vercreghen wierdt. Ende alsoo in Augusto reysde ick ouer/ met een twijfelachtich ghemoet van mijn weder keeren/ om dat ick suspect wesende inde Religie/ ende om dat ick in 22. Jaren ten Auontmale oft ten Sacramente niet gheweest en hadde/ soo begonde ick van mijn aduancement in Englandt een mistrouwen te crijghen. In Septẽber quam ick te Parijs, alwaer ick met de kercke verzoent werdt/ eñ nam voor my te gaen leuen sonder schandale oft argernisse/ te meer om dat d'Engelsche Catholickẽ een mistrouwẽ hadden/ dat ick verstant hadde met den grootsten Raetsheere van Enghelandt. Ick en bleef daer niet langhe/ maer vreysde naer Lyons (dwelck een plaetse van grooter trafijcke is) daer ick oock in suspicie quam/ om dat het de ordinaire passagie was/ om aen ende af te reysen tusschen Parijs ende Roome.

Om dan alle menschen wt t'mistrouwen dwelck zy van my hadden/ te helpen/ ende om eenighe andere oorsaecken/ soo reysde ick na Millanen, van waer als van een plaetse daer wat dangier was (hoe wel ick daer vrientschap vant) naer dat ick mijn conscientie gesupuert/ ende my seluen aengaende de Religie voor den Inquisiteur gherechtveerdicht hadde/ ick voort reysde naer Venegien, al waer ick kennisse kreech met Vader Benedicto Palmio, een deghelick eñ gheleert Iesuit. Door de cõferencie die ick met hem hadde/ vande sware condicie der Catholicken in Englandt/ ende door het lesen van den boeck/ De persecutione Anglicana, ende ander discoursen van ghelijcker materie:

1 Soo bedachte ick by my seluen op eenen bequamen middel, om

den

den benauden staet van onse Catholycken te versoeten, soo verre dat bestaen conde met de Religie ende met de conscientie, naer het seggen vanden Paus, oft van eenighe gheleerde Theologienen. Ick vraeghde hem zyne meyninghe, hy verclaerde se my: Hy prees mynen yuer, hy versterckte my daer in, Ende naer een weynich tyts/maeckte hy my bekent by den Nuntio Campeggio, die daer resideerde van weghen zijne Heylicheit. Door zijn addres schreef ick aen den Paus, eñ bood hem den dienst aen, ende versochte een Paspoort/ om naer Rome te gaene/ende vrijelick wederom te comen naer Vranckrick. Daer quam andwoorde vanden Cardinael Como, dat ick comen mochte/ende ick soude willecome wesen. Ick en betroude die versekeringhe niet/ick versochte een betere/die my beloofd werdt: maer ick en quam voor mijn vertreck te Lyons niet/daer ick eenẽ tijt lanck vaer naer beloofde te vertouuen. Ende also ick inder waerheyt begeirich was naer Rome te gane/ ende niet geerne en ghinck sonder aensien/ Soo versochte ick aen Christophoro de Salazar, Secretaris vanden Catholicken Coninck binnen Venegien, dewelcke door coutenancie wat verstaen hadde, van myn gheneghentheyt tot de verdructe Catholicken, soo binnen als buyten shuys, Dat hy my recommanderen wilde aen den Hertoghe di noua terra, Gouuerneur van Millanen, eñ aen den Graue van Oliuaris Embi, die doen ter tijt van s'Conincx zijns Meesters weghe/tot Rome woonde: dwelck hy effectuelick beloofde te doene/aengaẽde den eenen/ ende dede het aengaende den anderen. Ende also nam ick mijn reyse naer Lyons, alwaer voor my een heerlick paspoort quam (maer een weynich te late) dat ic mochte comen ende gaen/ In verbo Pontificis, per omnes iurisdictiones ecclesiasticas, absq; impedimento. Ick gaf sommighe goede Vaders aldaer te kennen/mijne nootsakelickheit die ick door belofte hadde/ om na Parijs te trecken/ Ende ick begheerde haer aduijs op verscheydẽ poincten, daer in ick wel ghenouch ghedaen was. Ende henlieden also versekerende/ dat zijne heylicheit corts van my hooren soude/ soo was het opghenomen/dat ick voor die tijt gheexcuseert soude worden.

In October quam ick te Parijs, daer ick (wt een beter gheuoelen dwelck mijn Catholicke Landtslieden van my ghecreghen hadden) mijn credit wel ghestelt vandt/ ende de ghene die my te vooren mistrouden/waren nv bereyt om my te betrouwen ende te omhelsen. Ende also ick op eenen sekeren dach inde camer was van Thomas Morgan, een Catholick Edel man (die aen dier zijden seer bemint eñ betrout was) die onder ander Edel lieden sprack (maer seer beleefdelick) van Enghelandt/ soo begheerde Morgan aen my/dat ick met hem in een ander camer gaen wilde/daer hy met my diuiseerde ende seyde my/datmen hoopte ende verwachtede/ dat ick Gode eñ zijne kercke eenighen dienst doen soude. Ick andtwoorde hem/ dat ickt doen wilde/ware het te doene met den aldermeesten subiect te vermoorden van ghantsch Englandt: den welcken ick naemde/ eñ alsdoen

 doen

doen inder waerheyt haette. Neen/neen/ seyde hy/ Laet hem leuen/ tot zijnen ende zijns huys grooteren val ende ruine.
2 Het is de Coninghinne die ick meyne. Ick hadde hem ghelijck ick wenschte, ende ick seyde hem, dat het haest ghedaen soude wesen, soo het wettelick mochte gheschieden, ende ghefondeert ware op t'goetduncken oft tghevoelen van eenighe gheleerde Theologienen. Eñ de twyfelinghe eens wechghenomen zynde (hoe wel ick zoo ghy gehoort hebt, te vooren redelick wel ghenouch ghedaen was) soo beloefde ick Gode, den aenslach aen te grijpen, om Englandt wederom te brenghen tot zyn oude gehoorsaemheyt vanden Apostolische Stoel. Verscheydẽ Theologienen warẽ genaemt/ Doctor Allein begeerde ick/ Persons refuseerde ick: ende by gheualle quam M. Wattes daer toe/ een gheleert Priester/ metten welcken ick confereerde/ ende was ouerredet.
3 Want hy verclaerde duydelick (de sake alleene inden naem verandert zijnde) dat het gantsch ongheoorloft was: met welcken veel Enghelsche Priesters ouer een stemden/ also ick ghehoort hebbe/ het en zy dat het verandert zy sichtent dat den boeck voor een andwoorde ghemaeckt/ op D'executie vande Enghelsche Iustitie, wtgegeuen was: dwelcke/ so ick bekennen moet/ in my seer qualick plaetse grijpen conde/ gelijck ick vreese dat het doen wil in velen anderen/ het en zy dat het voorcomen werde/ door een vriendelicke handelinge met de vreedsame ende ghehoorsame Catholicke ondersaten/ vã welck daer in Englant een grooter menichte is/ dan dese eeuwe sal connen wtroepen. Wel, niet teghenstaende alle dese twyfelinghen, was ick in Italien door brieuen ende conferencien soo verre voortghevaren, dat ick niet te rugghe gaen en conde, maer beloofde den aenslach ghetrouwelick wt te vooren, so verre het zyne Heylicheyt, op myn presentatien eñ brieuen, approberé, eñ my volcomen vergeuenisse van alle myne sonden gonnen wilde. 4 Ick schreef myne brieuen den eersten Ianua. 1584 naer hare rekeninghe. Ick nam daer in myn bichte, aduijs op, van Vader Anibal à Codreto, een geleert Iesuit binnen Parijs. Ick was vriendelick omhelst, ghepresen, gebiecht, ende ick communiceerde ten Iesuyten aen eenen altar met de Cardinalen van Vandosmi, ende Narbonen, daer van ick certificatie begeerde, ende sloot die in myn brieuen aen zyne Heylicheyt, op dat hy my des te beter absolueren soude, dwelck ick in myn brieuen versochte, wt consideratie van sulck eenen grooten aenslach, aengenomen sonder eenighe belofte ofte vergheldinghe. 5. Ick ghinck met Morgan tot den Nuntio Ragazzoni, den welcken ick den brief ende d'inghesloten certificacien voorenlas: Ick segelden toe, ende lieten hem, om naer Rome te senden: Hy beloofde daer vooren groote sorghe te draghen, ende andtwoorde te vercryghen: Ende hy omhelsde my vriendelick, wenschte my gheluck, ende beloofde my datmen mynder ghedencken soude, aen den altar. 6 Naer desen begheerde ick van Morgan, dat deser saecke eenighen bysonderen man-

nen bekent mochte ghemaeckt worden, op dat hy ſteruende, ende ick in d'executie falende, eñ myn voornemen nemmermeer warachtelick ontdeckt weſende, dit in myn gheſlachte niet en bleue ſtekende, als een eeuwighe ſchandvlecke. Daer warender verſchepdē genaemt/maer op gheene bewillicht/wt vreeſe dat zij het openbaren ſouden. 7 Dit ghedaen zijnde/ verſekerde my Morgan, dat den Heere Fernehurſt, (doen te Parijs weſende) terſtont naer mijn vertreck/ nae Schotlant trecken ſoude/ende daer veerdich weſen/om/ op d'eerſte tijdinge vā des Coninghinnen val/in Englandt te vallen met 20000. oft 30000. mannen/ om de Coninghinne van Schotlandt te beſchermen (de welcke/met tſamen de Coninginne haren ſone/ ick in cōſcientie vry ofte onnooſel verclare te weſen van eenighe wetenſchap/ behaghen oft bewillighen in deſe ofte eenighe andere quade actie/voor ſo veele als ick opt gheweten hebbe.) Ick vertrack corts naer Enghelant/ ende arriueerde te Rie, in Januario 1584. Van daer ſchreef ick te Houe/ ende aduerteerde eenighen/dat ick hare Ma. eenen byſonderen dienſt te ontdecken hadde/ 8 Dwelck ick meer dede, om alſo acces ende credit te bereyden, dan wt eenighe ſorghe die ick droech voor hiren perſoon: hoe wel ick volcommelick ghereſolueert was/ haer nemmermeer aen te taſten (niet teghenſtaende alle verſekerthept) ſo zy door eenighen middel vā perſuaſie oft pollicie/ beweeght conde worden/om gracieuſelicker met de Catholicken te hādelen/ danſe doet/oft door onſe maniere vā proceduren int Parlament meent te doene/ voor yet datmen als noch ſien can. Ick quam int Hoff/ (dwelck doē te White hall was) ick badt om audiencie/ ick vercreechſe rijckelick/ Ick ontdecte hare Ma. deſe conſpiratie/ ſeer priuatelick/ſeere tot deſen effecte/ hoe wel bedeckt met al de liſticheyt die ick hadde: Sy namt twyfelachtich/ ick vertrack van haer met vreeſe. Ende onder ander dinghen/ en can ick niet vergeten/ hoe gracelick hare Ma. doen ſprack vande Catholicken/ dwelck ick onlancr/ op een ſeker wijſe toeſtondt int Parlament: Zij ſeyde tot my/ Datter nemmermeer eenich Catholick ghetroubleert weſen en ſoude/ om der Religie/oft het Primaetſchap wille/ ſo langhe zij leefden gelijck goede onderſaten. Daer wt ick twyfelde/ of hare Ma. inde handt gheſteken oft wijs ghemaect was/ Datter niemant ghemoleſteert en wort om het eene/noch om het andere. Daer mach voor de waerheyt gheſeght worden/dat het beter is/dan het gheweeſt is/hoe wel het noch niet en is/alſo het behoort te weſen.

In Maerte laeſt/ dewyle ick te Greenewhich was (hebbe ick het wel onthouden) volghende om S. Catherinen, quamender brieuen aen my vanden Cardinael Como, te Rome gedateert/den laetſten Januarij te vooren/daer in ick vandt dat den aenſlach gheprefen ende gheapprobeert was/ende dat ick (in zijnder Heylicheyts name) van alle mijne ſonden gheabſolueert/ eñ begeert was/ voort te varen/ in Gods name.

Dien brief thoonde ick sommighē int Hoff/ die dat der Coninginne mede deelden: wat het in hare Ma. ghewrocht heeft/ ofte wercken mach/ dat weet God: alleene weet ick dit/ 9 Dat de voorsz brief myn voornemen versterčte, van haer te vermoorden, ende maecte myn conscientie gherust ende versekert, dat het gheorloft ende verdienstelick was. Ende nochtans was ick vā sinne/ tzelue nemmermeer te doene soo verre als Pollicie/ practicke/ persuasie/ ofte beweghinghe int Parlament ouerwinnen conde. Ick vreesde ghetemteert te wordē/ ende daerom liet ick mijnen Poignaert altijts thuys/ wanneer ick naer haer quam. 10 Wanneer ick hare Ma. aensach, eñ hare menichvuldighe wtnementheden ghedachte, soo was ick grootelick beroert: Ende nochtans en sach ick gheen remedie, ouermidts myn beloften in den hemel, ende myn brieuen ende beloften oock op der aerde waren, ende dat den staet vandeCatholicke recusanten eñ van andere/ weynich ghebetert was. Somtijts seyd'ick tot my seluē/ Waerom soude ick op haer passen? Wat heeftse voor my ghedaen? Heb ick niet 1000. Marck verteert/ sichtent dat ick haren dienst ghekent hebbe/ sonder dat ick opt pēninck vā haer ghehadt hebbe? Men mach segghen/ zy schanck my mijn leuen: maer ick segghe (alsoo mijn saecke stont) het hadde tyrannie gheweest tzelue te nemen: ende ick duchte dat het als noch weynich min is. Indient haer belieft gracieuselick te siene op mijne ongherustichept/ ick wenschte vā Jesu Christo/ dat zij het hadde/ want icker moede van ben. Ende om ten eynde te comen/ van dit droeue discours. In Julio verliet ick het Hoff/ ghantschelick verstooten/ qualick te vreden/ ende ghelijck haere Ma. wt mijn ghepasside brieuen speuren conde/ als een die naer mijn leuen niet en vraechde. Ick quam te Lōdon, Doctor Alleins boeck was my wt Vranckericke gesonden: 11 Die myn voorgaende voornemen verdobbelde: elck woort datter in stont, was een versekeringhe voor een ghemoet dat gheprepareert was: Hy leerde dat Coninghen moghen gheexcommuniceert, afgheſtelt, ende violentelick gehandelt worden: Hy bewees dat allerley crygh, Burgherlickē oft wtlantschen, aengenomen om der Religie wille, eerlick is. Hare Ma. mach wel doen/ met tzelue te lesen/ ende haer te versekeren (so verre als de saken niet ghebetert en worden) dat het een waerschouwinghe/ eñ een gantsch dangereuse leeringhe is. Dit is den boeck/ welcken ick mijnen Cousin Neuill (de beschuldigher) thoonde/ in sommige plaetsen las/ eñ hem leende/ die dickwils tot mijnen huyse quam/ zijnen vingher in mijn schotel/ ende zijn handt in mijn borsse stack/ ende die dē seluen nacht dat hy my bedrough/ in mijnen Tabbaert ghewonden was/ wel ses maenden/ ten minsten/ nae dat wy in dese conspiracie getreden waren: Binnen welcken tijt hare Ma. ende noch thien Princen in verscheyden Prouincien/ mochten vermoort gheweest hebben. God seghene ende beware hare Ma. vā hem: want voor den almachtigen God ben ick blijde/ eñ verheucht in mijnder ziele/ dat het zijn ghe-

luck was/ My in tijts te ontdecken, hoe wel daer gheen aenstaende perickel en was.

Ende nv/ tot de wyse ofte maniere van onse versamelinghe/ Hy quam tot my int beghin van Augusto/ ende sprack my aen/ op dusdanigher ofte derghelijcke maniere: Cozijn/ laet ons wat doen/ aenghesien wy niet hebben en cõnen. Ick boodt my aen, om my met hem te voughen, ende ick hoorde hem blydelick, hopende, dewyle hy een Catholick was, dat hy vallen soude op tgene dat ick in myn hooft hadde, maer het viel also niet wt. Hy hielt/ dat de verlossinge vande Co. van Schotlandt, licht was/ hem verlatende op zijn credit ende gheslachte int Noortquartier: Ick hielt dat het voor haer dãgereus/ eñ voor lieden van onser qualiteyt/ onmoghelick was. Hy viel daer vã ende wert sprekende van Barwicke: Ick sprack van Quinborough, ende vande Schipvaert/ om hem alsoo meer besich te houden met discoursen/ dan dat ick gaf om die beweghinghen/ als die myn hooft vol hadde van een meerder saecke. 12 Ick seyde hem dat ick een ander maniere van eenen aenslach voorén hadde/ die voor ons/ eñ der Catholicken ghemeene welvaert eerlicker ende profytelicker was/ dan alle dese/ soo hy hem daer in met my voughen wilde/ dwelck hy daer teghenwoordelick beloofde te doene: Hy drangh my/ om te weten/ maer ick begeerde dat hy daer op slapen wilde: hy dede also/ (eñ soo het schijnt/ ouertuyght zijnde) quam hy des anderen daechs des morghens tot mijnen huyse binnen London, presenteerde met my aen te spannen/ Eñ hy dede zynen Eedt, op eenen Bybel, den aenslach verborghen te houden, ende stantvastelick te vervolghen, tot de voorderinge vande Religie, dwelck ick oock dede, ende meende het te volbrenghen: het vermoorden vande Coninghinne, was de saecke.

De maniere ende de plaetse was/ Te peerde te sitten met acht oft thien peerden/ wanneer zy wt rijden soude ontrent S. Iames, ofte eenighe derghelijcke plaetse. Het was eens geacht bequame te wesen/ in eenen Hof: ende dat de wtcomste oft het ontvluchten licht soude wesen te water in Shepey/ ofte eenich ander quartier: maer wy resolueerden op het eerste.

Dit bleef also/ als een saecke die besloten was/ ettelicke maendẽ/ tot dat hy hoorde vande doot van Westmerland, wiens Landt ende staet (daer van hy hem seluen versekerde) baerde/ alsoo het schijnt/ dese consciencie in hem/ van een verraedt te ontdeckẽ in Sporkelle/ dwelck voorghenomen ende geaccordeert was/ in Augusto. Indien het hem ten laetsten niet een eergierich hooft en cost/ dat hy my nemmermeer en gheloove. Hy brochte een lanck Edel man (den welckẽ hy prees/ voor een excellent Pistolettier) tot my in Chanon Rowe, om hem een met ons te maken in ons voornemen/ maer ick weygherde met hem te doen te hebben/ als die mijn hooft niet geerne en leyde op soo veel lieden handen.

Monsieur Neuill heeft (denck ick) vergheten/ dat hy my ten verschep-

scheyden mael ghesworen heeft/dat al de voorderinghe die zy doen conde/alleene dienen soude tot een gheessel voor haer/so verre dé tijt ende d'occasie eens dienen wilde: ende hoe wel hy zyne handen aen haer niet legghen en wilde in eenen houck/dat hem zijn herte diende om haer hooft af te houwen int veldt. Maer hem nu by hem seluen latende/ Dus vele (om een eynde te maken) moet ick van my seluen bekennen. Ick dochte te besiene watter int Parlament conde wtghrecht worden/mijn beste te doene/ om alle harde proceduren te verhinderen/van de Co. Ma. ghehoor te begeiren/ haer te bewegen (soo ick conde) medelijden te hebben met hare Catholicke ondersaten: Ende wanneer dit al ghefailleert hadde, te doene alsoo ick voorgenomen hadde. Soo hare Ma. henlieden door dese middelen hadde willen verlichten/al hadse my nemmermeer ghevoordert/ick soudt met alle troost ende lijdtsaemheyt ghedraghen hebben. 13 Maer so zij my ghevoordert hadde/ sonder verlichtinge oft sorghe voor henlieden/soo soude den aenslach plaetse ghegrepen/ ofte bestaen hebben.

Parry.

God bescherme de Coninghinne/ ende neighe haer bermhertich herte/ my dit desperaet voornemen te vergheuen/ ende mijn hooft (van ghantscher herten) van my te nemen/ tot harer beter satisfactie oft ghenoechdoeninghe.

Naer dwelcke/tot beter openinghe van zijn verraderien/daer op den 14. Februarij laetstleden/ by hem eenen brief gheschreuen was aen hare Ma ende dat seer ghewillichlick/al met zijn eyghen hant/ sonder dat hem eenighe beweginghe daer toe ghedaen was. Het inhoudt waer van/soo veele zijn verradische handelinghen belanght/ is/ghelijck hier volght.

Eenen brief van Parry gheschreuen aen hare Maiesteyt.

WT myne ghewillighe bekenteniſſe, mach uwe Ma. sien, welck de vruchten zyn, van een t'onvreden ghemoet: ende hoe standtvastelick ick myn voornemen, dwelck ick eerst vooren nam binnen Venegien, vervolght hebbe, tot verlichtinghe vande verdructe Catholicken, dwelck ick continueerde binnen Lions, ende resolueerde ofte besloot binnen Parys, dat ickt auonturen wilde, Om Englandt wederom te brenghen, onder de oude ghehoorsaemheyt vanden Apostolischen Stoel. Ghy moecht met eenen sien, hoe tzelue voornemen by de Paus ende by eenighe groote Theologienen ghepresen, voor goet bekent, ende in conscientie, Theologie, ende Pollicie ghefondeert is: hoe wel

het

het warachtich ofte der waerheyt ghelyck is, dat den meesten deel van onse Enghelsche Theologienen (in saecken van dusdanighen ghewichte, min ghe-oeffent zijn) tselue ghantschelick mispryjsen ende verdoemen.

Den aenslach is voorcommen, ende de conspiratie ontdect, door eenen eerweerdighen Edel man, mijn maeghschap, ende onlancx mynen familieren vriendt, Monsieur Edmund Neuill, priuatelick ende by solemnelen Eede, op den Bibel ghedaen, een mede ghenoot inder saecke, daer ouer ick niet seer blyde en ben, maer nv bedroeft tot in mijnder sielen toe, dat ickt oyt dochte ofte vooren nam, voor hoe pryselick ende verdienstelick ick het oock ghehouden hebbe. God wilt hem loonen, ende my verghenen, die het nv (als voor den Heere) niet en soude willen beginnen (soo ick vryheyt ende bequaemheyt hadde om tselue te doene) al mochte ick v ghantsch Coninckrijcke daer mede winnen. Ick bidde den Heere Christum, dat myn doot ende myn exempel uwe Ma. ende der werelt, so wel genoech doen ofte verghenoeghen mach, alsse my verblijden ende verghenoeghen sal.

De Coninghinne van Schotlandt is uwe ghevanghen, laetse eerlick ghetracteert, maer nochtans sekerlick bewaert worden.

De Fransche Coninck is Fransch, dat weet ghy wel ghenoech, ghy sult hem besich vinden, als hy v goet doen soude: Hy en soude niet willen een eenighe pilgrimagie versuymen, om uwe Croone te beschermen. Ick en hebbe voor dese tijt niet meer te segghen, Dan dat ick v nv, met myn herte ende siele, eere ende beminne, inwendich bedroeft ben ouer myne misdaet, ende bereyt v beteringe te doene met myn doot ende patiencie. Ontslaet my à culpa, *maer niet* à pœna, *goede Coninghinne: Ende vaert alsoo wel, seer gracieuse, ende de best ghenatureerde ende ghequalificeerde Coninghinne, die oyt in Enghelandt leefde. Wt den Tower, den 14. Febru. 1585. stilo nouo.*

W. Parry.

Daer naer, te weten, op den achthiensten Febru. laetst leden, schreef Parry, **tot breeder bekentenisse van zijn boos voorghenomen verraet, al met zijn eyghen handt, op ghelijcker vrijwilligher manieren, eenen brief, aen den Heere,** Den Thresorier van Englandt, eñ **aen** De Graue van Leycester, Heer Hoff-meester van hare Ma. huys, **daer van den inhoudt is, ghelijck hier volght.**

VVilliam Parris brief, aen den Heere Thresorier, ende den Graue van Leycester.

MYne Heeren, Nv de conspiratie ontdect, de misdaet beleden, myn conscientie ghesuyuert, ende myn ghemoet bereyt is om de straffe die sulcke een schandelicke misdaet toe comt, patientelick te lijden: Ick hope dat het ulieden niet argheren en sal, soo ick *Miserere* roepende metten armen Publicaen, ick niet en wãhope metten vervloecktẽ Cain. Myn sake is seldsaem ende vreemt, ende soo vele als ick ghedencken can, singulier ofte sonderlick: een natuerlick ondersaet, solemnelick te belouen, zyne natuerlicke Coninghinne (also gheboren, also ghekent, ende alsoo ghehouden van alle menschen) te vermoorden, tot de verlichtinghe vande verdructe Catholicken, ende de restitutie vande Religie. De sake eerst aengheuanghen zynde te Venegien, den dienst (in generale woorden) aen den Paus aengheboden, ghecontinueert ende opghenomen te Parijs, ende eyndtlick ghepresen ende gheapprobeert by zyne Heylicheyt, bestelt ende gheresolueert in Englant, so het niet voorcommen gheweest en hadde door accusatie, oft door hare Ma. meerder vriendelickheyt, ende gracieuser handelinghe met hare Cotholicke ondersaten. Dit is myn eerste ende myn laetste misdaet vooren ghenomen teghen myne Princesse, ofte Vader landt, ende begrijpt (ick en cant niet loochenen) alle andere faulté hoedanich die wesen moghen. Sy moet nv metter doot ghestraft, oft zeer ghenadelick (buyten al ghemeyn verwachten) vergheuen worden. De doot bekenne ick verdient te hebben, Tleuen bidde ende begeire ick seer ootmoedelick, soo verre het bestaen can met der Coninghinnen eere, ende met de pollicie vanden tijt. Soo groot een verraet ongheſtraft te laten, soude vreemt wesen: tselue door myn doot tot een exempel te treckẽ, ware dãgereus: Eẽ gesworẽ dienstknecht, sulck eenẽ aensslach, op sulck een fondament, ende soodanich een versekeringhe op hem te nemen, ofte aen te vanghen, en is in Englandt noyt ghesien gheweest. Hem te beschuldighen, aen te claghen, in recht t'ouerwinnen, hem tot op het Scaffaut te brenghen, ende zyn misdaet voor al de werelt bekent te maken, en can gheen nut doen: Te hopen dat hy meer te ontdecken heeft, dan alreede beleden is, ofte dat hy tzyner executie yet weder-roepen sal van tghene hy ghe schreuen heeft, is te vergheefs: Om te besluyten, dat het hem onmogelick zyn soude, metter tijt eenige beteringe te doene, soude seer hart wesen, eñ tegẽ

voor-

voorgaende experiencien. De questie is dan, Oft het beter ware hem te dooden, oft (op dat het niet qualick verstaen en worde) hem op hope van zyn beteringhe, te vergheuen? Voor myn selfs ghevoelen (hoe wel partiael) wil ick v myn conscientie verclaren: De cause is, De goede Coningninne Elizabeth, De misdaet is begaen, tegen haren Gode toegeheylichden persoon, ende zy machse (wt hare barmherticheyt) vergheuen, sonder yemandts preiudicie. Doch dit segghe ick met weynighe woorden, als eenen die meer begheert zyn beroerde conscienciе te ontlasten, dan te leuen. Vergheuet den aermen Parry, ende verquict hem: want het leuen sonder te leuen, en dient hem niet. So dit niet wesen en mach, oft gheacht wort dangereus, oft oneerlick voor de Co. Ma. (gelijck ickse, behoudens ulieder faueur, vol eere ende barmherticheyt houde te wesen) soobidde ick uwe E. (ende niemant anders) my eens te hooren al eer ick voor rechte aengheclaecht werde, ende daer naer (so ick ymmers steruen moet) de Co. Ma. ootmoedelick te bidden, datse myn proces ende myn executie cort maken wil, De welcke ick Gode bidde van ghantscher herten, datse haer soo eerlick wesen mach, als ick hope dat het my gheluckich werdt, die ick, soo langhe als ick leue, (ghelijck ick oock altijts ghedaen hebbe) Christum Iesum voor hare Ma. langh ende gheluckich Rijcke bidden wil. Wt den Tower, Den 18. Febru. 1585. stilo nouo.

W. Parry.

MIddeler tijt/ hadde Heer Franchois Walsingham, Secretaris vā hare Maiesteyt/ ghehandelt met eenen William Creichton, een Schot van gheboorte/ ende van zijn professie/ een Iesuyt, nv oock ghevanghen inden Tower/ om dat hy bevonden was/ met verscheyden Bewerpen van Havens/ Rivieren/ etc. dienende tot invasie van dit Coninckrijcke/ Om van hem te vernemen/ oft de voorsz Parry noyt aen ghene zijde vander zee/ met hem ghehandelt en hadde/ aengaende de questie/ oft het gheoorloft was/ hare Ma. te dooden/ ofte niet? Dwelcke de voorsz Creichton doen ter tijt niet ghedencken en conde. Nochtans daer naer/ als hy daer op wat beter ghedacht hadde/ soo schreef hy op den 20. Febru. laetst leden/ daer van van selfs aen den Heere Secretaris Walsingham, al met zijn eyghen handt/ op dusdanigher wyse.

VVillem Creichtons brief, Febr. 20.

EErweerdighe Heere, doen uwe E. my vraeghde, oft M. Parry my ghevraeght hadde, Ofte het vry stondt de Coninghinne te dooden, soo en hadde ick als doen inder daet ende inder waerheyt, daer gheen onthoudt met allen van. Maer sichtent, op de saecke wat naerder lettende, is my indachtich gheworden, de ghantsche maniere van zynen handel met my, ende eenighe van zyne argumenten: Want hy handelde seer listelick met my, ick en derf niet segghen booselick. Want ick dochte gheensins op eenich soodanich zyn voornemen, ofte yemants anders, ende ick andwoorde hem eenvoudelick naer myn cõscientie ende wetenschap op de waerheyt vande questie. Want naer dat ic hem te vooren twee mael geantwoort hadde, *Quod omnino nõ liceret*, soo quam hy laete tot Euen, wt oorsaecke dat ick des anderen daechs vrouch vertrecken moeste naer Chambery in Sauoyen, alwaer ic bleef, ende weder ghecommen zynde wt de Classe, wesende een vande Classen van t'Collegie, soo stelde hy my de sake van nieus vooren, met zyn redenen ende argumenten. Ten eersten allegierde hy de nutticheyt van de daet, tot verlossinghe van so veel Catholicken wt hare ellende, eñ de Restitutie van de Catholicke Religie. Ick andwoorde, dat de Schrifture daer op andwoort, segghende: *Non sunt faciẽda mala, vt veniant bona*. Soo datmen om geenderley goet, hoe groot het oock wesen mach, eenich quaet doen mach, hoe cleyn het oock zy. Hy seyde wederom daer op, Dat het niet quaet en was, soo groot een quaet wech nemen, ende so groot goet inbrenghen. Ick andwoorde hem, Datmen allerley goet niet doen en mach, maer dat alleenlick, *Quod bene & legittime fieri potest*. Ende daerom, *Dixi, Deum magis amare aduerbia, quàm nomina. quia in actionibus magis ei placent, bene & legittimè, quàm bonum. Ita vt nullum bonum liceat facere, nisi bene & legittimè fieri possit. Quod in hoc casu fieri non potest*. Nochtans seyde hy, dat verscheyden gheleerde mannen, van t'ghevoelen waren, Quod liceret. Ick andwoorde, Dat die mannen by auonture van ghevoelen waren, dat zy tot behoudenisse van velen naer siele eñ naer lichaem, Eenen particulieren toe laten souden op zyn dangier, ende op het verborghen oordeel Gods. Ofte zy mochten by auontueren alsoo segghen, meer beweecht zynde door compassie ende metlijden ouer den ellendighen staet vande Catholicken, dan door eenighe soodanighe leeringhe, die zy in hare boecken vonden. Want het is seker, dat sulck een saecke, eenen particulieren ofte priuaten mensche, niet vry en staet, sonder een sonderlinghe godlicke inspiratie, die onse gheleertheyt ende leere excedeert ofte te bouen gaet. Ende alsoo vertrack hy van my wech.

Wt de gheuanckenisse inden Tower, den 20. Feb.

V. E. aerme dienaer in Christo Iesu,

W. Creichton, gheuanghen.

Ende

Ende also de voorsz Parry, op den seluen 20. dach Februar. gheexamineert was/ door Heer Franchois Walsingam, Ridder, waer den brief bevaren was/ van welcken in zijn bekentenisse vermeldt wordt/ aen hem gheschreuen gheweest te hebben/ vanden Cardinael de Como, so andtwoorde hy doen ter tijt/ dat hy verbrant was: en nochtans beleedt hy/ den naestvolghenden dach/ doen hy op dat poinct in zijn examinatie wat ernstelicker ghepraemt werdt (dewyle het ghenoech bekent was/ dat hy niet verbrant en was) waer hy hem binnen der stadt ghelaten hadde. Daer op/ door Parrys aenwijsinghe/ om hem ghesonden werdt/ daer hy met ander friuole papieren/ tsamen ghewrapt/ gheleghen hadde/ ende was op d'een zijde vanden seluen brief gheschreuen/ Den vuytersten wille van Willam Parry. Welcken brief in Italiaensche sprake gheschreuen was/ ghelijck hier naer volght/ met d'ouersettinghe van dien in Duytsch.

A mon Signore, Mon Signor, Guilielmo Parry.

Mon Signore, la Sanita di N.S. ha veduto le lettere di V. S. del primo con la fede inclusa, & non può se non laudare la buona dispositione & risolutione che scriue di tenere verso il seruitio & beneficio publico, nel che la Santita sua lessorta di perseuerare, con ferne riuscire li effetti che V.S. promette: Et accioche tanto maggiormente V.S. sia aiutata da quel buon spirito che l'ha mosso, le concede sua Beneditione, plenaria Indulgenza & remissione di tutti li peccati, seconde che V.S. ha chiesto, assicurandossi che oltre il merito, che n'hauera in cielo, vuole anco sua Santita constituirsi debitore à riconoscere li meriti di V. S. in ogni meglior modo che potra, & cio tanto piu quanto che V. S. vsa maggior modestia in non pretẽder niente. Metta dunque ad effetto li suoi santi & honorati pensieri, & attenda à star sano. Che per fine io me le offero di core, & le desidero ogni buono & felici successo. De Roma à xxx. di Genuaro. M. D. Lxxxiiij.

Al piacer di V. S.
N. Cardinale di Como.
Al Sig. Guilielmo Parri.

Des Cardinaels de Comos brief, aen VVillam Parry, den 30. Ianua. 1584. stilo Roman.

Monsignor, Onses Heeren Heylicheyt, heeft den brief van uwe Signorie ten eersten ghesien, met de versekertheyt daer in ghesloten,

ende hy en can niet dan de goede dispositie ende resolutie welcke ghy schrijft te hebben, tot den publicken dienst ende weldadicheyt, prijsen: Daer in zyne heylicheyt v vermaent, voort te varen, met het aerbeyden om de effecten voort te brenghen, welcke uwe Signorie belooft: Ende ten eynde ghy soo veel te meer mooght gheholpen wordden van dien goeden gheest, die v daer toe beweeght heeft, zyne Gheluckſalicheyt gheeft v volcommen aflaet ende vergheuenisse van alle uwe sonden, volghende uwe begheerte. V versekerende, beneffens den loon die ghy daer vooren ontfanghen sult inden hemel, dat zyne Heylicheyt hem verder uwen schuldenaer maken wilt, om de verdiensten van uwe Signorie te erkennen, op de beste maniere dat hy can. Ende dat soo veel te meer, om dar uwe Signorie groote modestie gebruyct, daer in ghy niet met allen en pretendeert. Stelt daerom v heylich en eerlick voornemen int werck, ende hebt acht op uwe ghesontheyt. Ende tot besluyt, so presentere ick v my seluen hertelick, ende wensche v allerley goeden ende gheluckighen voortganck. Van Rome, Den 30. Iunij. 1584.

Tot uwer Signorie gheliefte,
N. Card. de Como.

Op alle welcke voorgaende accusatien/ verclaersen/ bekentenissen ende preuuen/ op Maendaghe laetstleden den 22. dach Februarij/ tot Westminster hall, **voor Heer** Christopher Wray, **Ridder/ opperſten Judge van Englandt/** Heer Gillebert Gerrard, **Ridder/ Meester vande Rollen/** Heer Edmund Anderson, **Ridder/ Opperſten Richter vande gemeene processen.** Heer Robart Manwood, **opperſten Baender-heere vande Rechtplaetse/ genaemt** Exchequer, Heer Thomas Gawdy, **Ridder/ een vande Rechters vande processen die voor hare Ma. ghehouden werden: Ende** William Perriam, **een vande Rechters vande ghemeene processen/ wt cracht van hare Ma. commissie/ henlieden ende anderen in dien deele ghegheuen: was de selue** Parry **aengheclaecht ende beschuldicht van** Hooch verraedt, **als die naer de doot ende de destructie stondt vā hare Ma. welcke God langhe in voorspoet beware/ ende bescherme van alle sulcke boose aenslaghen.**

Het inhoudt van welcke aenclachte/ particulierlijcker blijckt/ in de orden van zyn vonnisse hier aen volghende.

De maniere van t'vonnisse, van William Parry, den 25. Febru. 1584. tot Westminster, ter plaetse daer het Hoff ghemeenlick ghenaemt, des Conincx banck, ghemeenlick ghehouden wordt, wt cracht van hare Ma. commissie, van de saecke te hooren, ende daer op te termineren voor Henric L. Hunsdon, Gouuerneur van Barwyck, Heer Franchois Knolles, Ridder, Thresorier van des Co. Ma. huysghesin,

Heer Iacop Croft, Ridder, Comptrolleur van tſelue Huyſgheſin, Heer Chriſtopher Hatton, Ridder, Vice-Camerlinck van hare Ma. Heer Chriſtopher Wray, Ridder, Opperſte Rechter van Enghelandt, Heer Gilbert Gerrard, Ridder, Meeſter vande Rollen: Heer Edmund Anderſon, Ridder, opperſte Rechter vande ghemeene cauſen: Heer Rogier Manwood, Ridder, Opperſten Baender-heere van het Exchequer: ende Heer Thomas Hennage, Ridder, Threſorier vande Camere.

TEn eerſten werden de Proclamatien ghedaen/ om ſilentie ende ghehoor/ volghende den ghebruyckelicken cours in ſulcke ſaecken. Doen wert den Lieutenant bevolen/ zijn ghebot weder te keeren/ dwelck hy dede/ ende brochte den ghevanghen ter Vierſchare/ tot den welcken Miles Sandes, Wapenvoerder/ Clerck vande Croone/ ſeyde: Willam Parry, houdt uwe hant op/ ende hy dede ſoo. Doen ſeyde de Clerck vande Croone/ Ghy zijt hier aengheclaecht by de Eeden van twaelf goede ende wettelicke mannen wt t'Graefſchap van Middelſex, voor Heer Chriſtopher Wray, Ridder/ ende andere/ die de aenclachte ontfinghen by den naem van Willam Parry, laeeſt van London, Edel man/ anders ghenaemt Willam Parry, laetſt van London, Docteur inde Rechten/ Om dat ghy als een valſch verrader teghen de ſeer Edele ende Chriſtelicke Princeſſe/ de Coninghinne Elizabeth, uwe ghenadighe Overſte ende verbonts Vrouwe/ de vreeſe Gods voor uwen ooghen niet hebbende/ nochte eenich regard nemende op uwe ſchuldighe verbinteniſſe/ maer verleydt zijnde door het ingheven des Duyvels/ ende vooren hebbende de hertelicke liefde ende ſchuldighe ghehoorſaemheyt/ welcke ware ẽ ghetrouwe onderſaten der ſelver onſe Opperſte Vrouwe behooren toe te draghen/ af te wenden ende wt te bluſſchen: Tot Weſtminſter int Graefſchap van Middelſex, op den eerſten dach Febr. int xxvj. jaer van hare Ma. Rijcke/ ende op verſcheyden andere tijden ẽ plaetſen int ſelve Graefſchap/ booſelick ende verradelick conſpireerdet ende omme ghinckt/ niet alleene om de ſelve onſe Overſte Vrouwe te berooven ende af te ſtellen van haren Coninckliicken Staet/ Tytel/ ende Weerdicheyt/ maer oock om hare Ma. ter doot te brenghen/ ende tot finale deſtructie/ ende om oproer int Coninckrijcke te maken/ ende t'gouvernement daer van te niete te doene/ ende om de oprechte Religie Gods in hare Dominien beveſticht/ te veranderen ende wt te roepen. Ende dat ghy William Parry, daer ghy door uwe brieven gheſonden aen Gregorium den Biſſchop van Rome, dē ſelven Biſſchop te kennen gaeft/ dijn voorſz intentie ende voornemen/ ende den ſelven Biſſchop daer by baedt ende verſocht v abſolutie te gheven/ Dat ghy naer der handt/ dat is te ſegghen/ Op den laetſten dach van Meerte/ int voorſz xxvj. Jaer/ verradelick brieven ontfinckt van eenen ghenoemt Cardinael de Como, welcke aen

v Wil-

v William Parry quamen/ daer door v de Cardinael liet weten/ dat de Bisschop vā Rome, uwe brieuen doorlesen/ eñ v voornemen gheapprobeert hadde/ ende dat hy v tot dien eynde geabsolueert hadde vā alle uwe sonden/ ende gaf v door den seluen brief moet ende couragie om met uwen aenslach voort te gaene: ende dat ghy daer op/ den laetsten dach van Ougst/ int voorsz xxvi. Jaer/ tot S. Gillis int velt/ int voorsz Graefschap van Middelsex, seer verradelick handeldet ende confereerdet met eenen Edmund Neuill, Schiltvoerder, hem al uwe boose ende verradische aenslaghen openbarende/ ende hem als doen ende daer mouerende dat hy v daer in helpē/ ende hem met v voughen wilde/ in dijne voorsz boose verraderien/ teghen de vrede van onse voorsz Opperste Vrouwe/ de Coninghinne/ hare Croone ende Weerdicheyt. Wat seghdy William Parry, zijdy schuldich in dese verraderien daer van ghy hier aengheclaecht zijt/ ofte zijdy niet schuldich?

Parris antwoorde op zyn aenclacht

Doē seyde Parry, Al eer ic allegiere dat ick niet schuldich en ben/ oft my seluen schuldich bekenne/ so bidde ick om verlof/ om weynighe woorden te moghen spreken. Ende hem seluen verootmoedigende/ begonde hy op deser wyse: God beware de Con. Elizabeth, eñ God gheue my gracie/ om mijnen schuldighen plicht teghen haer te quijten/ ende ulieden in liefden nae huys te senden. Maer aengaende die dinghen daer van ick aengheclaecht ben/ sommighe waren in een plaetse ghedaen/ ende sommighe in een ander/ eñ dat soo secretelick/ datter niemant in sien en can/ het en ware dat hy ooghen hadde gelijck God: daerom en wil ick mijn bloet niet legghen op ꝫ de twaelf ghesworen mannen/ maer ick hebbe voor my genomen/ de aenclachte te bekennen. Zy en begrijpt maer de stucken die nv opentlick ghelesen zijn gheweest? Jck bidde v/ segh het my. Daer op gheandtwoort was/ dat de aenclachte de stucken begreep/ welcke hy hadde hooren lesen/ ende gheen andere: Daer op de Clerck vande Croone tot Parry seyde/ Parry, ghy moet op de aenclachte directelick andtwoorden/ oft ghy schuldich zijt oft niet.

Dit heet in Engelsche, a Iurie, Eñ zyn twaelf gecoren mānen, in welcker handen de gantsche procedure voor recht beleet, geleuert wordt, daer wt zy ordeelen, of den beschuldichdē sculdich is ofte niet.

Doen zeyde Parry, Jck bekenne dat ick schuldich ben/ in al wat daer in begrepen is: ende bouen desen noch/ en begeire ick het leuen niet/ maer ick begheire te steruen. Daer op de Clerck vande Croone seyde/ Indien ghy het bekent/ so moet ghyt bekennen/ in sulcker forme ende maniere/ alst in de Aenclachte begrepen is: Daer op hy seyde/ Jck bekēne het in sulcker voughe ende maniere/ als het ghestelt is/ met alle de omstandicheden daer van. De belijdenisse dan in kennisse ghestelt zijnde/ ende des Coninghinnen gheleerden Raedt/ veerdich wesende om op de voorsz belijdenisse sententie te versoecken/ so seyde M. Vice camerlinck, Dese dinghen inde Aenclachte begrepen/ ende van desen man beleden/ zijn van grooten ghewichte: Zy touchieren dē persoon van des Co. heerlicke Ma. inden hooghsten graed/ den ghantschen staet ende de welvaert vande gheheele

Republicke: ende de waerheyt van Godes woordt gheconfirmeert in dese hare Ma. Dominien/ ende het open bewijs van die doodelicke viantschap/ des Paus van Rome, die hem seluen ghestelt heeft teghen God/ ende al wat Gode aengaet/ teghen alle goede Princen/ ende goede Regieringhe/ ende teghen goede lieden. Daerom ick bid ulieden/ tot ghenouchdoeninghe van dese groote menichte/ Laet de gantsche saecke blijcken/ op dat een yeghelick sien mach/ dat de sake in haer seluen soo quaet is/ als zij inde Aenclachte voorghedraghen ende van hem beleden is. Het welcke int aensien dat den Rechter vā t'Rijcke onlancx seer schadelick ghelastert gheweest was/ van allen bewillicht werdt/ als een saecke die noodich was/ om de werelt int particulier contentement te gheuen/ van tghene dat inde aenclachte maer sommeerlick begrepen was: hoe wel nae Rechte/ zijne bekentenisse ghenouchsaen was/ om daer op gheprocedeert te worden tot vonnisse. Dien volghende/ so bewillichden de Heeren/ ende de andere Commissarissen/ hare Ma. gheleerden Raedt/ eñ Parry selue/ dat Parris belijdenisse (ghedaen op den xi. ende xiij. Februarij/ 1584. voor de Heere van Hunsdon, M. Vice-camerlinck, ende M. Secretaris) ende des Cardinaels de Comos brieuen/ ende Parris brieuen aen den Heer Thresorier, ende den Heere Hoff-meester, opentlick souden ghelesen worden.

Ende Parry, totte beter ghenoechdoeninghe van t'volck eñ vande omstaenders/ presenteerde se selue te lesen: maer alsoo daer ghesept wert/ dat de orden was/ Datse de Clerck vande Croone lesen soude/ soo was het van allen zijden alsoo besloten. Doen dede de Vice-camerlinck Parry thoonen/ zijn voorsz bekentenisse/ des Cardinaels brief/ ende zijnen eygenen voorsz brief/ de welcke/ naer dat hyse particulierlick doorsien hadde van blat tot blat/ soo bekende hy/ eñ seyde openbaerlick/ dat het de selue waren.

Doen zeyde M. Vice-camerlinck, eer wy voortgaen int thoonen wat hy beleden heeft/ wat seghdy (seyde hy tot Parry) is tghene ghy hier beleden hebt/ warachtich? Ende bekende ghy het vrijelick ende ghewillichlick wt v seluen/ oft warender eenighe gheweldighe middelen ghebruyckt/ om v tselue wt te pranghen?

Voorwaer/ seide Parry, ick dede die bekentenisse vrijelick/ sonder eenighen dwanck/ ende het is al warachtich/ eñ noch meer daer toe. Want daer en is gheen verraderie/ dieder gheweest is/ sichtent het eerste Jaer vande Coninghinne/ die eenichsins de Religie aenghegaen heeft/ wtghenomen het ontfanghen vanden Agnus Dei, eñ het persuaderen van andere/ ofte ick en hebbe my daer mede vele ghemoeit: maer ick hebber qualick in ghedaen. Oock heb ick mijn ghevoelen by gheschrifte ghestelt/ wie daer behoort te succederen in de Croone/ dwelck hy oock seide verraderie te wesen.

Doen was zijn bekentenisse vanden xi. eñ xiij. Febru. al met zijn eyghen handt gheschreuen/ ende te vooren particulierlick ghestelt/

Parris bekẽtenisse van zyn verraet, was gelesen met zyn eyghen bewillinghe.

door den Clerck vande Croone/opentlick ende distinctelick gelesen. Ende dat ghedaen zijnde/was den brief vandẽ Cardinael de Como in Parris handen geleuert/door t'beschicken vãden Vice-camerlinck, den welcken Parry doorsach/eñ verclaerde opentlick/dat hy gantsch van des Cardinaels hantschrift was/ ende dat den seghel oock zijn eyghen was/ende datter eens Cardinaels hoet op stont/ende hy las hem selue opentlick int Italiaensche / ghelijck hy hier bouen ghe- schreuen staet:ende also de woorden schijnen mede te brenghen/ dat hy gheschreuen was/ aen eenen Bisschop/ ofte aen een man vã der- ghelijcken grade/soo vraeghde hem M. Vice-camerlinck, Oft hy den graet van een Bisschop niet ontfanghen en hadde? Hy seyde/ neen: maer hy seyde ten eersten/dat die termen oft woorden eyghen eñ be- quame waren/voor den graet welcken hy ontfanghen hadde: ende naer der hant seide hy/dat het den Cardinael belieft hadde/ als wt een sonderlinge gonst/op sulcker wijse aen hẽ te schrijuẽ. Doen wert de copie van dien brief int Engelsch/ ghelijck hy hier vooren oock ghestelt is/ op ghelijcker wijse opentlick ghelesen/ door den Clerck vande Croone/ den welcken Parry dan bekende/ rechtelick ouerge- stelt te wesen.

Daer op wert Parry zijnen brief ghethoont vanden 18. Februarij gheschreuen aen den Heere Thresorier, ende de Graue van Leycester, den welcken hy bekende gheheel zijn eyghen hantschrift te zijne/ eñ was/also hy hier bouen gheschreuen staet.

Dese dinghen opentlick ghelesen zijnde/ tot ontdeckingh e vande sake/so begeirde Parry verlof om te spreken: Daerop de Viccecamer- linck zeyde/ So ghy iet segghen wilt/ tot beter ontdeckinge voor de werelt/ van dese uwe leelicke ende grouwelicke daden/ seght aen: maer indien ghy eenighe excuse doen wilt/ van tghene ghy ghekent hebt/dwelcke men anders soude gheprobeert hebben/ende teghen v gheprobeert is/so vele my aengaet/ ick en begheere hier niet te sit- ten/om v te hooren.

Des Coninginnen Procureur versoeckt võnis.

Doen stont hare Ma. Procureur generael op/ ende seide : Voor ulieden is ghebleken (myne Heeren) dat dese man aengheclaecht eñ in rechte ouerwonnen is/vã verscheiden leelicke ende seer verschric- kelicke verraderien/ende hy heeftse oock beleden/ dwelck voor ulie- den ghebleken is : Daerom en resteerter niet meer ghedaen te wor- den/dan dat t'Hoff dien volgende/vonnisse strijcke/ dwelck ick hier inden naem vande Co. Ma. versoecke. Doen seide Parry, Ick bidde v/hoort my/tot ontlastinghe van mijne conscientie. Ick en wil niet soecken my seluen te ontschuldighen/ noch mijn leuen te behouden: Ick en vraghe daer niet naer/ ghylieden hebt mijn bekentenisse/die ghenouchsaem is/so vele mijn leuen aengaet: Ende ick hebbe voren noch meer te verclaren/ daerom ick des doots weerdich ware: Eñ hy seide/Ick bidde hoort my/ in tghene ick tot onschuldinghe van mijne conscientie spreken sal.

Doen

Doen zeyde M. Vicecamerlinck, Parry, doet dan uwen plight naer conscientie/ ende openbaert al wat ghy weet te segghen/ aengaende uwe seer boose daden.

Doen seyde Parry, Mijn sake is seldsaem/ wtnemende/ ende onnatuerlick/ begrepen te Venegien, met generale woordẽ aen den Paus aengheboden/ opghenomen te Parijs, gheprezen ende gheapprobeert by zijne Heilicheit/ ende soude int werck ghestelt eñ wtgherecht gheweest hebben in Enghelant, hadde het niet voorghecomen gheweest. Daer en is gheen verraderie in Englant gheweest/ sichtent het eerste Jaer van hare Ma. Rijcke/ aengaende de Religie/ oft ick en ben daer in schuldich (wtghenomen int ontfanghen vanden Agnus Dei, ende int persuaderen/ also ick ghesett hebbe:) ende nochtans en had' ick noyt voorgenomen/ de Coninghinne Elizabeth te dooden. Ick beroepe my des/ op hare eyghen kennisse/ ende op mijne Heerẽ den Thresorier, ende den Secretaris.

Doen seide mijn Heere Hunsdon, hebt ghy het so menichmael bekent/ ende so claerlick in gheschrifte onder v eyghen hant/ ende hier wederom verhaelt: ende nv/ als ghy v oordeel ontfangen sout/ achtervolghende het ghene/ daer in ghy v seluen bekent hebt schuldich te wesen/ gaet ghy wederom te rugghe/ ende verzaeckt het effect vã allen? Hoe connen wy ghelooven het ghene ghy nv seght?

Doen seyde M. Vice-camerlinck, Dit is vreemt/ Ghy en hebt niet alleene generalick bekent/ dat ghy volghende d'aenclachte/ schuldich waert/ dewelcke in een somma/ ende nochtans met wtgedructe woorden inhoudt/ dat ghy verradelick voorghenomen hadt/ den doot ende de destructie van hare Ma. maer ghy seydt oock particulierlick dat ghy schuldich waert/ in elcke bysondere verraderiẽ daer in begrepen/ waer van tselue in claer ende wtghedruckt schrift ghestelt/ ende v voren ghelesen was. Ja/ ghy seyt/ dat ghy noch in andere meer verraderien schuldich waert/ bouen al dese. Beleedt ghy oock op uwe examinatiẽ niet vrijwillichlick/ hoe ghy daer toe eerst beweeght waert door een mis haghen aen uwen staet ofte conditie/ naer dat ghy wt den Coninckrijcke vertrockẽ waert/ ende dat ghy een mis haghen aen hare Ma. hadt/ om datse niet om v ghedaen en hadde/ hoe ghy door boose Papisten ende paepsche boecken gheperswadeert waert/ dat het gheoorloft was hare Ma. te dooden/ hoe ghy door versoeninghe een ghewoorden waert vã dien boosen hoop/ die hielden dat hare Ma. noch wettelicke Coninghinne/ noch Christen en is? Eñ dat het verdienstlick was/ haer te dooden? Ende liet ghy den Paus dat dyn voornemen niet weten door brieuen/ eñ ontfinct brieuen vanden Cardinael/ hoe hy v voornemen approbeerde/ en v troostte dat ghy het volbrenghen wildet/ ende ontfinckt daer op absolutie? Ende naemt ghy dat niet vooren/ beloofdet/ swoer het/ ende ontfinght het Sacrament dat ghy het doen wildet? Ende seydt ghy daer op niet vastelick/ dat uwe belofte die ghy Gode ghe-

Des Vicecamerlincx propoosten, Parris verradisch voornemen claerlick bewysende.

 daen

daen hadt/inden hemel was/ende dijne brieuē eñ beloften den menschen ghedaen/op der aerden waren/die v verbonden tselue te moeten doene? Eñ dat/al wat hare Ma. om v wilde ghedaen hebben/ v van dat propoost ofte voornemen niet en hadde connen aftrecken/ het en hadde geweest/ dat zij hadde willen afstaen van so als zij gedaen hadde te handelen met de Catholicken/ ghelijck ghyse noemt? Dit alles hebdy claerlick ende openbaerlick beleden: Ende ick protestere voor dese groote versamelinghe/ dat ghy het claerder eñ volcomender beleden hebt/dan my mijn memorie dienen wil/ tselue wt te spreken: eñ seghdy nv/dat ghyt noyt ghemeent en hebt?

Ah, seyde Parry, uwe E. weten/ hoe mijn bekentenisse op mijn examinatien met ghewelt wtgheperst was.

Doē affirmeerdē beyde de Heere Hunsdon, eñ M. Vicecamerlinck, dat noch Torture/noch dreygende woorden voorghelegt en warē.

Maer doen zeyde Parry, dat zy hem zeydē/so hy niet vrywillichlich bekennen en wilde/dat hy gheppynicht soude worden: Daer op hare E. andwoorden/ datse tot hem niet een eenighe reden oft woordt vā pijnighen en gebruyckten. Ghyliedē seidet/seide Parry, dat ghy met rigeur teghen my procederen wildet/ soo ickt van selfs niet belijden en wilde.

Maer hare E. seyde volstandelick/dat zij gheen sodanige woorden en gebruycten. Maer ick wil v segghen/ seyde M. Vice-camerlinck, wat wy seiden: Ick sprack dese woorden/ So ghy vrywillichlick de waerheyt van selfs segghen wilt/soo macht v goet doen/eñ ick rade v alsoo te doene. Indien ghy niet en wilt/so moeten wy dan op de ordinare maniere procederē/om v examē te doene. Daer op ghy andwoordet/dat ghy de waerheit van selfs seggen wildet. Was dit niet warachtich? dwelck hy doen toestont.

Bouen desen/maeckte hare Ma. procureur generael/Parry indachtich/wat woorden hy gebruycte tegen den Lieutenant vanden Tower, hare Ma. Sergeant inde Rechten/M. Gaudie, eñ den seluē Procureur/op Saterdach den xx. Febru. laetstleden/ inden Tower, op tghene daer vā hy door hemlieden by ordinācie vande Heeren doen ter tijt gheexamineert was: dwelcke was/ dat hy bekende/ dat met hem/ in alle zijne examinacien seer vriendelick ende gonstelick ghehandelt was/dwelck hij oock doen in Vierschare bekende warachtich te wesen.

Parry beschuldicht vā leugens, dwelc hy ooc selue bekent.

Doen zeide M. Vice-camerlinck, dat het wonder was/ te siene de cloeckmoedicheit vā hare Ma. de welcke/naer dat ghy die verradische practicken/in sulcker voeghe/ als ghy in uwe bekentenisse verclaert hebt/ ontdeckt hadt/ des niet teghenstaende nochtans soodanich was/eñ so vremt van alle vreese/dat zy het niet soo vele als yemanden van haren priuaten Raedt te kennen geuen en wilde/ Jae niet selfs tot nae dat dijnen aenslach ontdeckt eñ openbaer gemaect was. Eñ benessens tghene ghy geschreuen hebt onder uwe eyghene

handt/

handt/bekendet ghy/ dat ghy twee Schotsche Sinckroers veerdich ghemaeckt hadt/ die tot sulcken propooste bequame waren: eñ also ghy die wten weghe ghedaen hadt/ seydet ghy/ dat v een ander wel dienen soude. Eñ beleedt ghy niet oock met eenen voor ons/ Parry, hoe wonderlick ghy verslaghen eñ verbaest waert/ ende dat seer onvoorsins/ door de presentie vã hare Ma. ter plaetse genoemt/ Hampton Court, desen laetsten Somer: segghende/ dat v dochte dat ghy in haer saeght/ de oprechte ghelijckenisse ende t'beelt vanden Coninck Henrick de seuende? Eñ dat ghy daer op/ eñ door sommighe redenẽ die hare Ma. gebruycte/ v omnekeerdet/ ende by v selken bitterlick weendet? Ende dat ghy nochtans ghedachtich wiert/ dat uwe beloften Gode ghedaen inden hemel waren/ dijne brieuen ende beloften den menschen ghedaen/ op der aerden/ ende dat ghy daerom by v seluen seydet/ Datter gheen remedie en was/ oft ghy en moest het doen? Bekent ghy dit niet? Dwelck hy bekende.

Doen zeyde de Heere Hunsdon, Seghdy nv/ dat ghy noyt vooren en hadt/ de Coninginne te dooden? Bekẽdet ghy niet/ doen ghy hare Ma. desen verradischen aenslach ontdectet/ dat ghy dat bedecktet met al de wetenschap die ghy hadt/ eñ dat ghy het veel meer deedt om daer door credit eñ acces te crijgen/ dã wt eenich regard dat ghi hadt op haren persoon? Maer ghy dedet inder waerheyt/ om daer door te beter gelegentheit te hebbẽ/ om dijn boos voornemen wt te rechten. Eñ soudt ghy so bevreest geweest zijn/ als ghy bekendet dat ghy waert/ doen ghy het opẽbaerdet/ so verre ghy het noyt gemeent en hadt? Wat redene condy geuen voor v seluen? Daer mede riep hy wt seer furieuselick/ Ick en hadde noyt voren/ haer te doodẽ: Ic sal mijn bloet legghen op de Coninginne Elizabeth eñ op ulieden/ voor gode eñ voor de werelt: ende daer op viel hy in een razernije/ ende in quade woorden/ teghen des Co. Ma. Procureur generael.

De redenen vandẽ Heer Hunsdon, Parry ouertuygende van zyne verraderien.

Doen seyde de Heere van Hunsdon, Dit en is maer dijne paepsche houerdicheit eñ roemgiericheit/ welcke ghy wel wildet uwen metghesellen in deser sake gheseght hebben/ om henlieden te doen gelooeuen/ dat ghy voor de papisterie steft/ daer ghy sterft om grouwelicke eñ dangereuse verraderie teghen hare Ma. eñ v gantsche Vaderlandt. Aengaende het legghen van v bloet/ het moet op uwen eyghenen cop ligghen/ als een besoldinghe van uwe boosheyt. De Wetten vanden Lande/ verordeelẽ v seer rechtveerdelick ter doot/ wt uwen eyghenen monde/ om dat ghy gheconspireert hebt inde destructie beyde van hare Ma. ende van ons allen: Daerom v bloet zij op v/ noch hare Ma. noch wy/ en hebbent noyt ghesocht/ ghy hebt het selue vergoten.

Doen was hem gevraecht/ wat hy te segghen hadde/ waerom de sententie des doots tegen hem niet en behoorde gestrekẽ te worden.

Daer op hy seyde/ dat hy wel sach dat hy steruen moeste/ om dat hy niet ghe set ofte ghestadich en was.

Wat meent ghy daer by? seide de Heere Vice-camerlinck: Siet in

v ſtudoir ende in uwe nieuwe boecken (ſeyde hy) ende ghy ſult vinden wat ick meene.

Ick proteſtere (ſeide zijne E.) dat ick niet en weet/ wat ghy meent: ghy en doet niet wel/ ſulcke duyſter manieren vā ſpreken te gebruycken/ het en ware dat ghy naectelick verclaren wildet/ wat ghy daer mede meent. Maer hy ſeyde/ dat hy naer den doot niet en vraeghde/ ende dat hy zijn bloet op henlieden legghen wilde.

De redenen die dē Heer dē opperſtē Iudge tegen Parry ghebruyct heeft

Doen ſprack den Heere Opper Judge van Englandt/ verſocht zijnde vonniſſe te gheuen/ ende zeyde/ Parry, ghy zijt vele ende langhe ghehoort gheweeſt/ ende wat ghy meent/ niet Gheſet oft gheſtadich te zyne, en weet ick niet: maer ick ſie dat ghy ſo gheſet zyt inde papiſterie, dat ghy v ſeluen niet ſetten en kont om een goet onderſaet te weſen. Maer aengaende dat ghy ſegghen ſoudt/ om te verhinderen dat t'vonniſſe teghen v niet ghegheuen en ſoude worden / ſo moeten uwe propooſten van eene van deſe twee ſoorten weſen: Of om te bewijſen dat de Aenclachte (welcke ghy bekent hebt warachtich te weſen) in de Rechten niet genoechſaem en is/ Oft wat te alligierē aengaende hare Ma. ghenade/ waerom ouer v gheen recht gheſchieden en ſoude. Alle andere propooſten/ daer in ghy groote vryheyt ghebruyct hebt/ zyn meer dan ghy naer recht verſoecken cont. Dit zyn de ſaken daer op ghy letten moet/ wat ſeghder ghy toe? Daer op hy niet met allen en zeyde.

Doen ſeyde de Heer d'Opperſte Judge/ Parry, ghy zijt voor deſen tijt aengheclaecht gheweeſt/ van verſcheyden zeer grouwelicke ende hatelicke verraderien/ begaen teghen uwe zeer genadighe Ouerſte/ ende v eyghen Vaderlant: De ſake is ſeer grouwelick/ eñ de maniere ſeer liſtich eñ dangereus/ ende de occaſien eñ middelen die v daer toe ghebrocht hebben/ ſeer ongodlick eñ ſchandelick. Dat ghy het voorgen naemt/ is ſeer openbaer door v ſeluen. De ſaecke was/ de deſtructie van een Gode gheheylichde/ ende ghesalfde Coninghinne/ uwe Ouerſte ende Vrouwe/ die v ſulck faueur ghethoont heeft/ als ſommighe die beter zijn dan ghy/ niet vercreghen en hebben: Ja dē ondergancк van v Lant daer in ghy geborē zijt/ eñ van een ſeer geluckighe Repub. daer van ghy een Lidt zijt/ ende vā ſulcke een Coninghinne/ die de weldact van alle weldaden deſer werelt aen v beſteedt heeft/ dat is/ v leuen/ dwelck zij v hier voormaels wt ghenade gheſchoncken heeft/ doen ghy dat naer recht eñ verdienſt verloren hadt. Nochtans hebt ghy/ haren dienaer/ die gheſworen hadt haer te beſchermen/ gemeent met uwe bloedighe handt haer leuen te nemen/ die v ſeer ghenadelick het uwe gaf/ doen het in hare handen ouergheghеuen was. Dit is de ſake/ daer in ghy miſdaen hebt. De maniere was ſeer liſtich eñ dangereus/ bouen alle de ghene die voor v/ teghen hare Ma. yet quaets begaen hebben: want v ſeluen ghelatende/ als oft ghy t'quaet dat andere vooren haddē/ maer ſimpelick en hadt willen openbarē tot hare welvaert/ en ſocht ghy daer door maer credit ende acces/ om dat ghy te beter gheleghentheyt hebben mocht/

mocht/om haer te vermoorden. En aengaende d'occasien ende middelen/die v voort dreuen/ die waren seer ongodlick eñ seer schandelick/als de persuasien vanden Paus/vande papisten/ende vã paepsche boeckẽ. De Paus pretẽdeert dat hy eẽ herder is/ daer in hy der waerheyt seer wijt eñ vreemt is/van Christi kudde te weydẽ/ maer veel meer en soeckt hy maer ghelijck eenen Wolf/ de ware Christenẽ te verslinden/ende haer bloet wt te zuyghen/ eñ (in maniere vã spreken) dorsticht naer het bloet van onse seer ghenadighe ende Christelicke Coninghinne. Eñ dese papisten eñ paepsche boecken/ daer zij pretenderen Theologie oft godlicke saken te leeren/ daer leeren eñ persuaderen zij seer ongodlick/ tghene directelick teghen God ende zijn woordt is. Want zijn woordt leert gehoorsaemheyt der ondersaten teghen hare Princen/eñ verbiedt alle priuate lieden/te doodẽ: maer zy leeren d'ondersaten/ haren Princen onghehoorsaem te wesen/ende dat een boos priuaet mensche/dooden mach. Ja/ en wien doch? Een godsalighe Coninghinne/ eñ haer eyghen natuerlicke eñ ghenadighe Ouerste. Dat dan alle menschen toesien/hoe zij yet van hem ontfanghen/hoe zij eenighe van hare boecken hooren oft lesen/ eñ hoe zij met eenighe papisten confereren oft handelen. God gonne hare Ma. dat zij by v leeren mach/ hoe zy emmermeer sulcke dergelijcke betrout/so na by haren persoon te comẽ. Maer besiet dẽ eynt/ ende waerom ghy het deedt/ende ghy sult beuinden/ dat het een seer ellendighe/vreesachtighe/eñ dwase sake is: want ghy liet v dunckẽ/ dat het was om de ghene welcke ghy catholicken noemt/te vlichtẽ/ die onder allen anderen apparenst waren/den archsten coop gehadt te hebbẽ/so dijn duuelsche practicke voortgegaen hadde. Maer aenghesien ghy aenghevlaecht gheweest zijt/vande vraderien inde aenclachte begrepen/ende daer op ouerwonnen zijnde/v seluen beleden hebt daer in schuldich te wesen/ So ordeelt het Hoff, dat ghy sult gebrocht worden van hier/ter plaetse van daer ghy ghecomen zijt/ eñ alsoo ghesleypt op een hurde/ door de open stadt van London, tot de plaetse der executie/om daer ghehanghen eñ leuendich afgedaen/eñ dijne mannelickheyt afghesneden/ende dijn inghewant wtghehaelt ende voor uwen ooghen verbrandt te worden. Dan/ om dijn hooft afghehouwẽ/ eñ dijn lichaem in vier stucken ghedeelt/eñ daer mede gedaẽ te wordẽ/na hare Ma. geliefte: Eñ God zy v siele ghenadich. De forme van Parris vonnissẽ.

Parry persisteerde/niet te min/ in zijn rasernie eñ ongeschickt spreken/eñ zeyde daer wtsinnichlick/ dat hy de Coninghinne Elizabeth daer dachvaerde/om zijn bloet voor Gode te verantwoorden: daer op den Lieutenant vãden Tower beuolen was/ hem wt de Vierscare wech te nemen: eñ hy dede alsoo. Eñ alsoo hy van daer ginck/t'ghemeene volck/in haer herte (ghelijck het ware) gheslaghen eñ ontstelt zijnde door de grousaemheit vã zynẽ voorgenomẽ aenslach/ en hielt niet op/ maer volghde hem/ met naeroepinghe/ als/ Wech met den verrader, wech met hem, eñ diergelicke: daer op hy tot de Barge oft Scupte gebrocht wert/ om weder naer den Tower te commen by

De 2. Martij was Parry geexecuteert.

Also worde zy genoemt die de crimi nele sententien moeten doen executeren, ghelijck by ons de Baillieus &c.

water: ende t'Hoff was ghedaecht.

Naer dwelcke/ op den 2. dach van dese aenstaende Maerte/ was Willam Parry, wt cracht van t'proces in dien deele gesleten eñ gewesen/ by de selue Comissarisen/ om de sake te hooren/ eñ daerop te termineren/ door den Lieutenant vanden Tower, smorghens vroech ouergheleuert in handen vande § Sheriffes van London eñ van Middelsex, die hem aen namen op de plaetse ghenaemt/ den Tower hill, daer op zy hem/ volghende de sententie/ van stonden aen/ op de hurde deden stellen: van waer hy daer op ghesleppt wert midden door de stadt van London, tot op de plaetse van zijn executie/ int Pallays tot Westminster: alwaer hem eenen langen tijt respijt ghegeuen zijnde voor zijn executie/ hy seer booselick ende onbeschaemdelick/ naer sommighe andere ydele discourssen/ dickwils eñ menichmael wtgesproken/ dat hy noyt schuldich en was/ van eenich voorneme̅ om de Coninginne Elizabeth te dooden: Eñ alsoo (sonder eenighe begeerte aen t'volck gedaen/ datse Gode voor hem bidden wilden/ oft eenich publick ghebet by hem seluen gedaen/ so vele alsmen mercke̅ conde: maer sulck een als hy dede/ indien hy eenich dede/ was priuaet by hem seluen) wert hy gheexecuteert achtervolgende de sententie. Eñ nv/ so vele zijn voornemen aengaet/ hoewel hy cõtrarie pretendeerde met zijn woorden/ so ist nochtans wt dese zijne eyghene schriften/ bekenteniſſen/ brieuen/ ende veel ander preuuen hier bouen wtghedruct/ allen menschen openbaer genoech/ hoe grouwelick zijn intentien eñ verraderien waren/ eñ hoe rechtveerdelick hy daerom gheleden heeft: eñ daer wt is grootelicx te twijfelen/ gelijck hy eenen langhen tijt ydelick eñ godlooselick geleeft heeft/ eñ ghelijck een Atheist eñ godloos mensche/ dat hy den seluen cours/ naer het wtterlick aensien vande menschen/ continueerde tot zijn doot toe.

Eynde deses warachtighen discours.

Een Additie oft Toevoughinghe, niet onnoodich tot desen propoolte.

Vande geboorte, opvoedinge, eñ maniere des leuens, van W. Parry.

Overmidts W. Parry, in d'ouervloedicheit van zijne opghebla sene eñ vermetene humeuren/ dicwils beyde in zijne bekentenisse eñ brieuen ghepretendeert eñ vooren gewent heeft/ eenighe groote eñ sware oorsaken van zijne ongherustichent teghen hare Ma. ende den tegenwoordighen staet: soo en salt niet impertinent wesen simpelick eñ eenvoudelick voort te stellen eñ te verclaren (om alle menschen te beter ghenouch te doene) de conditie eñ de qualiteit van desen man/ wat hy was/ by gheboorte eñ opvoedinghe/ eñ wat maniere van leuen hy gheleedt heeft.

Dese

Dese snoode eñ verradische katyf/ was eenen vāde lonexte sonen eens
schamelē mans/genoemt Harry ap Dauid: hy woonde in Nortwales, in
een cleyn dorpken genoemt Northoppe, int Graefschap van Flint, daer
hielt hy een gemeyne bier taueerne/ dwelcke het beste eñ meeste steunsel
was/daer hy hem op ontdroech. In dat huys was de verrader ghebo-
ren/zijn moeder was (somen meende) de dochter van eenen Conway, een
Priester/Prochiepape van een arm Prochie genoemt Halkyn, int selue
Graefschap vā Flint: zijnen outsten broeder woont op dese tijt int selue
huys/ende houdt daer een Bier taueerne/ ghelijck zijnen Vader dede.
Dese verrader was in zijn kintscheit (so haest als hy een weynich lesen
eñ schrijuen conde) besteedt om een arm man te dienen/woenachtich in
Chester, genoemt Iohn Fisher, die professie dede/ vā een weynich weten-
schap te hebben inde Rechten. Hy bleef eenighe Jaren by hem/eñ dien-
de hem als Clerck/om sulcke dinghen te schrijuen/ als daer toe hy/ in
sulcken styl als zijn Meester gebruycte/ verordineert was. Binnē desen
tijt/leerde hy d'Engelsche sprake/eñ op sulcke leghe tijt/ als den armen
man zijn meester/geen occasie en hadde/ om hem andersins te gebruyc-
ken/so was hem toegelaten inde latijnsche schole te gane/ daer hy wat
verstant vande Latinsche sprake creech. In dit zijn kintschap/was hy
vande ghene die hem best kenden geacht/ van een seer snoode eñ dange-
reuse nature eñ dispositie te wesen. Hy liep dickwils wech vā zijnē mee-
ster/eñ hy was dicwils achterhaelt eñ weder tot hem ghebrocht. Zijn
meester/om zijn verkeerde eñ boose condicien te verbeteren/sloot hē dick-
wils als ghevangen in eenighe besloten plaetse binnen zijnen huyse/ eñ
dickwils dede hy hem ketenen eñ boyen/ om zijn wechloopen te verhin
deren: maer het was al te vergeefs. Want ontrent het derde Jaer van
hare Ma. Rijcke/voor zijn laetste adieu tot zijnen Meester/liep hy van
hem wech/eñ quam tot Lōdon, auonture soecken. Hy was doen benoo-
dicht sulck een conditie te soeckē/als hy conde/om by te leuen/ ende om
eten eñ drincken te crijgen voor zijnē buyck/ ende cleederen aen zijn lijf.
Zijn goet gheluck was int eynde / dat hy onderhouden ende aengeno-
men wert in dienste/daer hy niet lange en bleef/ maer versette hem dic-
wils van eenen dienst in eenen anderen/ eñ van eenen meester tot eenen
anderen. Nv begonde hy zijn oude huys te vergeten/ zijn geboorte/ zijn
opvoedinge/zijn ouders/zijn vrienden/zijnen eygenen name/eñ wat hy
was. Hy stont naer grooter saken/hy schreef hem seluen den name ende
tytel toe van een groot Edelman/ hy roemde hem seluen te wesen van
t'maeghscap van Edele eñ Achtbare persoonen. Hy verliet zijnen oudē
name welcken hy voerde/ eñ daer mede hy genoemt was in zijne kints-
heit/eñ gedurende den tijt dat hy te landewaert woonde/ welcke was/
Willam ap Harry (gelijck de maniere is in Wales) Ende dewyle hy inder
daet de mā wilde schijnē te wesen/ welckē hy voorgaf/ so nā hy op hem
den name van Parry, dwelck den toenaem is vā verscheiden Edel liedē/
ende lieden van aensien. Eñ ouermidts zijns moeders name van haers
Vaders weghe/die een slecht priester was/Conway was/so rekende hy
maeghschap aen t'huysgesin van Heer Ian Conway, ende also maecte hy
hem seluen daer by vā t'maeghschap van Edmund Neuill. Aldus opge-

stelt

stelt wesende met zijnen nieuwen name ende tytel van Edelman/eñ ge=
recōmandeert by sommighe die hem gonstich waren/ voughde hy hem
seluen in houwelicke met een Weduwe in Soutwales, die hem een rede=
licke portie vā rijckdom toe brochte. Sy en leefde maer eenen cortē tijt/
met hem/eñ tgoet dat hy met haer hadde/en duerde niet lange:het was
haest verdaen/door zijne verquistelicke maniere van leuen. Hy werdt
doen ghedreuen tot zijnen ouden middel/zijn crediteuren waren vele/
de schult groot/ende en hadde niet om betalen: hy wert gheduerichlick
veruolght van Sergeanten ende Officieren/om gearresteert te wordē/
hy ontquamse dickwils met truffen ende beuselen. In desen zijnen ar=
men ende gebreckelicken staet/ so sochte hy hem seluen weder op te hel=
pen/door een nieuwe versamelinghe in houwelicke met een ander We=
duwe/die te voren de huysvrouwe geweest hadde vā eenē Richard Hey-
wood. Dese sake was so ernstelick veruolcht by hem seluen/ eñ so effec=
tuelick gecommendeert by zijne vrienden eñ goetgunstigē/ dat de slech=
te Weduwe bewillichde hem tot haren man te nemen: Een parture die
in allen aensiene seer onghelijck eñ onzeschict was. Haren rijckdom eñ
jaerlicksche incomste was seer groot/ zijnē armen ende nederigen staet
was argher dan niet met allen: Hy seer ionck/zy van sulcken ouderdō/
datse van weghen hare iaren hadde moghen zijn moeder zijn. Doen hy
hem seluen dus in possessie gestelt hadde/vā zijns nieuwen Wijfs goet/
so en liet hy niet naer/dat daer dienen mochte/tot een ouerdadige/ende
seer godloose maniere vā leuen. Zijn exces ende ouerdadicheit was bo=
uen de mate: hy schende seer booselick zijns eyghen wijfs dochter/ende
mis bruycte de oude moeder op verscheyden wyse seer iammerlick. Hy
droech hemseluen so/nae zijne wterlicke gelaet ende wesen(so lange als
zijns oude Wijfs bagghen duerden) als ghenouch mochte geweest heb
ben/voor een man vā seer goeden rijckdom eñ staet. Maer dit en duer=
de niet langhe/zijn grootsch herte/ende zijn quistachtighe handt hadde
des ouden Heywoods rijcdom haest wtgestort. Doen viel hy weder op
zijnen gewoonlicken treyn: hy leende daer hyt vinden conde te leenen/
ende versette zijn credit/so verre als hem yemant betrouwē wilde. On=
der anderen wert hy eenen Hugh Hare, den Edel man hier vooren ghe=
noemt/seer veel schuldich. Dewelcke/nae dat hy zijn gelt lange te buy=
ten ghestaen hadde/tselue sochte te crijgen door ordinare middelen van
Rechte. Om deser oorsake wille creech Parry een groot mishagen tegen
hem/dwelcke hy met allen archlist so verre veruolghde/tot dat hy hem
naer zijn leuē stont. Met dit moordadich voornemē/quam hy by nach=
te in M. Hares camer/inden Temple, brack de deure open/ besprancк eñ
wonde hem seere/ende liet hem soo in perickel van zijn leuen. Om dese
misdaet wille/wert hy ghevangen/tot Newgate gebrocht/aengeclaecht
van ghewelt/ouerwonnen in rechte/ ende schuldich bevonden by xij.
mannen/ Ende verordeelt ghehanghen te worden, ghelijck de Rechten in
sulcken ghevalle verheysschen. Hy dus ouerwonnen wesende/heeft ha=
re Ma. nae hare ghenadighe goedertierenheit/ ende medelijdende dis=
positiē/ cōpassie met hem gehadt, zy vgaf hem zijne misdaet/ eñ schonck
hem zijn leuen/ dwelck hy doen ter tijt nae rechte eñ behoorlickē cours
van

van Justitie behoorde verloren te hebben. Naer desen/en bleef hy daer niet langhe/maer eenighe oorsaken van ongherusticheit pretẽderende/ reysde hy wt den lande/eñ track ouer d'zee. Hoe hy hem seluen daer van tijde te tijde drouch/ende met wien hy verkeerde/ is hier vooren in zijn bekentenisse eensdeels aengheroert. Dit is de man/dit is zijn geslachte d'welck hy vreesde dat bevleckt soude gheweest hebben/ soo hy in d'executie van zijn verradisch voornemen/ghefaelliert hadde/dat is de conditie zijns leuens gheweest/dit zijn de groote oorsaecken van zijn ongerusticheyt.

Eñ hoewel hy ter tijt van zijn vonnisse eñ executie/groote sorghe pretendeerde/voor de ongehoorsame papistige ondersatẽ/welcke hy catholicken noemde/ eñ hem seer vermetelick scheen te roemen inde professie van zijne gepretendeerde catholicke Religie: so bewijst nochtans den gantschen cours ende hãdelinghe zijns leuens claerlick/ hoe onheylich ende sonder eenighe Religie hy hem altijts aengheslelt eñ ghedraghen heeft. Hy roemde hem/dat hy dese 22. Jaren voorleden/ een Catholick gheweest was/ende ghedurende al dien tijt/ noyt het Auontmael ontfanghen en hadde: nochtans eer dat hy ouer d'zee track/ dede hy haere Ma. op drie verscheyden tijden binnen de 22. jaren/ vrywillichlick den eedt van ghehoorsaemheit/ volgende het Statuyt daer van gemaeckt/ int eerste Jaer van hare Ma. Rijcke/daer by hy (onder anderen) in zijn conscientie betuyghde eñ verclaerde/dat gheen wtlandisch Prince/persoon/Prelaet/Staet/oft Potentaet/eenige iurisdictie/ macht/ preeminencie/oft authoriteyt/ kerckelick oft geestelick/ heeft/ noch behoort te hebben/binnẽ desen Coninckrijcke/eñ daerom versaecte hy alle wtlantsche iurisdictie/ macht ende authoriteyt/ ende beloofte hare Co. Ma. haren hoirs/ende wettelicke naercommers/ trouwe ende oprecht verbondt te houden.

Met wat conscientie ofte Religie/hy dien eedt soo menichmael dede/ so hy doen inder daet een Papist was/ghelijck hy sichtent het ontdeckẽ van zijn verraderien ghepretendeert eñ voorghegeuen heeft/ dat gheue ick zijne beste vrienden de papisten selue te oordeelen. Maer men mach by auonture segghen/dat hem die zijne voorledene misdaden leedt zijn. Dat hy/sichtent die dry eeden doen by hem gedaen/ hem tot tweemael tot metten Paus verzoent/eñ zijn conscientie ghezuyuert ende een nieu man ghewordden is/eñ dat hy(d'welck noch meer is)doen hy zijn laetste reyse dede/alle zijne ongeschickte zeden eñ manierẽ afleyde/ dat hy zijn orden ende zijn habijt veranderde/ende den statighen tytel van Doctor inde Rechte,cochte oft bedelde/daer toe hy met eẽ weynich keuckẽ latin wel ghequalificeert was: Dat hy volcomen indulgentie ende vergeuenisse van alle zijne sonden hadde/in respect dat hy so heylich eenen aenslach op hem ghenomen hadde / als vande Coninghinne Elizabeth, de Gode gheheilichde ghesalfde Coninghinne/ zijne natuerlicke Ouerste Vrouwe/te vermoorden? Dat hy dat bevestichde met het ontfanghen van t'Sacramẽt ten Iesuiten, aen eenẽ seluen altaer met zijn twee Beaupereh, ofte Schoonvaders/ de Cardinalen van Vandosme eñ Narbone,ende dat hy sichtent zijn laetste wedercomste in Englandt zijnẽ eedt

dede op eenen Bibel/dat hyt executeren wilde.

Dese redenen moghen schijnen inder daet van eenighen gewichte te wesen onder zijne vrienden de Jesuiten/ende andere Papisten vã state/ die in saken van sulcker importantien sonderlinghe verstant hebben.

Maer hy dede hare Ma. nv onlancx int begin van dit Parlament in Nouember lactstleden/solemnelick eñ in een publicke plaetse wederom den voorsz eedt van ghehoorsaemheyt. Hoe dit bestaen can met zijne versoeninghe metten Paus/ eñ met zijn beloften ende eeden vande Co. te dooden/is een saecke die swaer is/om te approberen/ het en zij by eenighe speciale priuilegie van des Paus almoghentheyt.

Maer laet hem den roem ende de eere hebben/welcke hy begeert/dat is/een Papist te leuen ende te steruẽ/hy ist wel weerdich/het dient hem wel/zijn doot quam wel ouer een/met de maniere zijns leuens/dewelcke Trouweloos/meyneedich/ ende verradisch was teghen haere Ma. ende valsch ende onghetrouwe teghen den Paus selue eñ zijn Catholicken/ Indien zij zijne solemnele protestatien ghelooouen willen/ die hy dede doen hy verwesen ende geexecuteert wert/namelick/ Dat hy noyt en meende noch vooren en hadde/den persoon van hare Ma. te beschadighen. Want so verre dat waraehtich is/ waer zyn dan zyne beloften Gode gedaen/welcke hy seyde indẽ hemel te wesen/ende zijn brieuen eñ toesegghinghen op der aerden? Waerom heeft hy so breedt een Indulgentie ende volcomen vergeuenisse vã zijn sonden/ wt des Paus winckel ghestolen/eñ en meende niets te volcomen van tghene hy beloofde? Waerom was zijn deuotie ende zijnen yuer soo hooghlick gheprezen? Waerom wasser so specialick voor hem ghebeden/ eñ zijnder ghedacht aen den altar? Al dese groote gonste was hem dan bethoont eñ bewesen sonder oorsaecke ofte verdienste: Want hy bedrooch den Paus/ hy bedrooch de Cardinalen/ende de Jesuiten/met een valsch ghelaet/ende met een preteucie van te doene/tghene hy noyt en meende.

Maer de saecke is claer/de Conspiracie ende zijn verradisch voornemen is te naect eñ te openbaer: Het is de Heere/die het in tijts ontdect/ ende hare boosheyt voorcomen heeft: daer en ghebrack in hem geenen wille/noch veerdicheit om sulck een grouwelicke daet int werck te stellen. Het is de Heere/die hare Ma. van alle die boose practiecken eñ conspiratien/ van dat helsch ghebroetsel/ bewaert heeft. Hy is het die haer seer ghenadelick wt de handen van desen valschen verrader verlost heeft. De Heere is haer eenighe bescherminghe/ op welcken zy altijts betroudt heeft.

FINIS.